

NÉPÜNK

Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor

ZSIDÓ HETILAP

Felelős szerkesztő: Leitner Zoltán

Az áruló zsidó lord

Sir Herbert Sámuel volt az első, aki szerencsétlenné tette Palesztinát, az ő kormányzóságával. Palesztina első kormányzója volt Herbert Sámuel, aki akkor még „Sir” volt, most pedig már lord. Viszont hosszú idő óta a zsidóság „sir”, mert ilyen angol-zsidó politikusai vannak. A liberális párt nagytekinthető államférfia, a volt angol többszörös miniszter: a legnagyobb árulója a történelmi zsidó időknek.

Talán merész szó, amit kimondunk, de miért törjünk pálcát mindég olyanok felett, akik kisemberek, viszont a hatalmas és gazdag befolyásos zsidókat mély reverenciával tiszteljük és higgyük azt, hogy úgy van jól, ahogy ők akarják, vagy hiszik. Nos hát a némes angol-zsidó lord soha úgy nem árulta el magát, mint a napokban, amikor újra kiállt a porondra és felhívta az angol közvéleményt, hogy — bojkottálja a japánokat. Neki semmi se fáj, csak a japán-kinai háború. Az, hogy Palesztinában sokszáz zsidót megöltek már, hidegen hagyta ezt a halvérű ölordsgát. Ő már hírhedt alsóházi beszédében kijelentette, hogy elégedjenek meg a zsidók azzal, hogy egy arab államnak lehetnek kisebbségi polgárai.

Jelenlegi fellépése feltette a koronát eddigi működésére. A japánok fájnak neki, mert többek között azt is mondja, hogy már azért is bojkottálni kell a japánokat, hogy elcsúsztsák a háborút és ezzel visszanyerik a világ kulturnépeinek megbecsülését.

Ugyanez a lord, ez a zsidó lord egyetlen egyszer sem emelte fel szavát oly irányban, hogy a világ bojkottálja a németeket. A német zsidó százezrek nem fájnak neki egy pillanatig sem. Akkor a Board of Deputies felkérte a lordot, hogy álljon a bojkott-bizottság mellé és így igyekezzen segíteni a német zsidókon. De erre nem volt hajlandó ez a zsidó áruló. Mert hiába lord ő, s hiába az angol élet nagy tekintélye, mégis csak oppor-tunus, alázatos asszimiláns, aki bizonyára boldogan ad pénzt, tekintélyt, exponálja magát a végletekig, mert kínai kulikat bombáznak a japánok, de a berlini és frankfurti kultur-zsidók élete nem ingatta meg hidegvérűségét és ö-lordsgát.

Ne feljtsük el egy pillanatra sem, hogy a zsidóságnak szakítani kell már végre azzal a bornírt elfogással, hogyha egy zsidó lord, vagy báró, vagy gazdag: akkor már mindent jól csinál. Lehet, hogy „mindent jól csinál”, de csak a saját vagyona, tekintélye, karrierje szempontjából. De ott és akkor rug bele a zsidó tömegekbe, amikor érdekei úgy kívánják és amikor lord, báró, vagy bankártársainak úgy tetszik. Lord Sámuel többet ad egy lordokházbeli kollégája egyetlen szavára, mint tízmillió zsidó könyörgésére. Ha nem is hallatszik el szavunk hozzá, ha az angol zsidó közvéleményt talán meg is hatja nagy angliai tekintélye, de mint olvassuk, a lengyel zsidó sajtó elkéseredett hangon ír róla és a zsidó politikájáról. Mi sem írhatunk róla más-más módon. Amikor a német zsidókat üldözték,

Rövidesen sor kerül Palesztina felosztására

A főmufti az Omár-mecsetből irányította a terror-cselekedeteket — Ujabb zavargások

London. — Az angol sajtó nagyrésze amellett tör lándzsát, hogy a palesztinai felosztási terv minél előbb megvalósuljon, még pedig az eredeti terv szerint: angol-zsidó és arab részre. A „Daily Telegraph” szerint a felosztásra nemsokára sor kerül, függetlenül attól, hogy a terroristák mit cselekszenek.

Az angol alsóház egyik legutóbbi ülésén Wedgwood ezredes interpellációt intézett az új bevándorlási törvénnyel kapcsolatosan Ormsby Gore gyarmatügyi miniszterhez, amire a miniszter azt válaszolta, hogy néhány napon belül kezei között lesz a „Palesztine Gazette” hivatalos lap, amely közli a törvényt és az rendelkezésére fog állani az alsóház tagjainak. A törvény szerint, ha valaki a tartózkodási ideje után is igazolatlanul az országban marad, ellene a kormány eljárhat. Ezenkívül a főkormányzó hatáskörében áll a maximális bevándorlási kvóta megállapítása.

Jeruzsálem. Most derül ki, hogy Hadzs Amin Alhusszein főmufti elmenekült, hogy az Omár mecsetet valóságos erődítménnyé építette ki az elmúlt évek folyamán. Az angol felügyeleti hatóságok nem tudták, hogy mire kell a sok cement és egyéb építési anyag, amelyet hatalmas mennyiségben szállítottak be a mecsetbe. Azt hitték, hogy a muzulmán templom tatarozására kell az anyag, holott, mint most kiderült, azokat a titkos alagutakat építették ki, amely a mecsetből a városon kívülre vezet. Ezek az alagutak eddig is megvoltak, de elhanyagolt állapotban, most pedig modernizálták, kicementezték és ezzel a titkos utakkal tették lehetővé, hogy a mecsetbe bemenekült terroristák ezeken az

utakon elhagyhatták a várost és eltűnhetnek a nyomozó hatóságok elől. A híres angol titkos rendőrség ezuttal nem volt elég éber és ma sem ismerik ezeknek a titkos alagutaknak rejtekeit. Az angolok nem akarták a mohamedán érzékenységet sérteni és ezért a templomot, mint „szent helyet” tiszteletben tartották. Ezzel a respektussal tették lehetővé az angolok, hogy a főmufti valóságos modern erődöt épített ki a mecset alatt és a hozzávezető titkos utakkal valóságos középkori harci-eszközt épített ki — modern eszközökkel ugyanynyira, hogy erődnek is tekinthető, amelyben állandóan kétszáz nagyszerűen kiképzett arab teljesít szolgálatot. — Így hagyta aláaknázni az arab haderő palesztinai pozícióját a főmufti által.

Ujabb terrorcselekmények.

A mígdali és gazai arab előkelőségekkel közölték a hatóságok, hogy ha nem közik a vasuti és egyéb merényletekben bünyös arabok neveit, koncentrációs táborba viszik őket és házaikat felrobbantják.

A Holttenger környékén egy banda megtámadta a Palestine Potash Company szállítmányait. A bevezetett nyomozás során a rendőrök a Mukhmas nevű faluba vezettek, amely Jeruzsálemtől nyolc kilométerre van. A rendőrök a menekülő arabok után lőttek, mire azok megadták magukat.

Jeruzsálemben négy zsidót fegyveres arabok támadtak meg. Az egyik halálos sérüléseket szenvedett. Ostromállapotot rendeltek el az óváros területére és az ottani lakosság terhére husz rendőrrel többet állítottak szolgálatba.

amikor az egész világ bojkottot követelt, a hideg és hüvös angol lord hallgatott. Most fáj neki a kínai szerencsétlen, meg így akar belefolyani a világpolitikába. A kínai rizsföldek szerencsétlenje közel áll asszimiláns kemény lordi szívéhez, de a lengyel, meg a német zsidó ott és akkor fordulhat fel, amikor akar. Azért nem lesznek álmatlan éjszakái ennek a nagytőkés szivtelen angolnak. Akkor nem akart kiállni a porondra, amikor a né-

met zsidók érdekében kellett volna bojkottról beszélni, — de a japánok, az igen, azért még kimenne öreg fejjel a frontra is. Tipikus zsidó mentalitás. Illetőleg gazdag „befutott” és célt ért zsidók mentalitása. A japánokért, a kínaiakért mindent, a szenvedő, kinlódó szerencsétlen zsidó testvérekért: semmit!

Igy kezdte 1920-ban Palesztinában és most 1937-ben így végzi a japánok érdekében Londonban.

Az idő parancsa: Egység!

Ha körülnézünk a mai forrongó Európában, akkor azt látjuk, hogy sokszáz millió ember riadtan tekint szőjjel, mert nem tudhatja, hogy egyik napról a másikra nem-e indul ismét a világhatalom és újra vér fog folyni a békés életre berendezett mezőkön. Egyik nap a kínai-japán háború fenyeget azzal, hogy kiterjed a világ minden részébe, másnap már a Földközi tenger elsüllyesztett hajói veszélyeztetik a most „duló” békét s így megy napról napra, mert a diktatúrák vezéreinek nincsen egyéb célja, minthogy állandóan veszélyeztessék a népek nyugalomát és békéjét.

Kétségtelen, hogy ebben az általános ingerült és riadt hangulatban sokkal több tápot tudnak adni a lelkiismeretlen, zavarosban halászni akarók az antiszemitizmusnak is. A németországi zsidógyűlölet hullámai folyton tovább gyűrűznek s még ott is nyugtalanítólag hatnak, ahol különben a zsidók teljes biztonságban élhetnének. Az angol szigetországban csak a legnagyobb erővel tudták elfojtani Mosley próbálkozásait, de a föld alatt tovább morajlik. A francia demokrácia szintén élénken reagál és vált ki ellenhatást a zsidóellenes megnyilvánulásokkal szemben. De akárhogy is áll a helyzet, a kelet- és középeurópai zsidóság szenvedése nem hagyja nyugton az amerikai, angol és francia zsidóságot sem és ha azt látjuk, hogy különféle irányban szervezkednek és résen állanak, akár a Zsidó Világkongresszus, akár a Joint, vagy Jewish Agency, esetleg az Alliance égisze alatt, mind azt célozzák, hogy a világ zsidósága fogjon össze a versaillesi békeszerződésben biztosított népkisebbségi jogok alapján, a zsidó érdekek védelmére. A nyugati zsidóságnak ezek preventív intézkedései, nehogy a tűz oda is átcsapjon, viszont a közép- és kelet-európai zsidóság körében ez az összefogás és önvédelem, a pusztá lét kérdésévé avanszált.

A németországi zsidóság rettentő megkínóztatása minden mértéket felülmúl. Hiszen a formális sárgafolt bevezetését is hirdetik már és a guruló márkák megteszik — sajnos — hatáskukat épen úgy a lengyel, mint a magyar, meg más területen élő zsidóság elleni harc megszervezésénél.

Az egész világ riadtan tekint a holnap elé, de sokszorosan okuk van a félelemre a kelet-európai zsidóknak, akik nem tudhatják, hogyha el is kerüli az emberiség a vérfürdőt és minden kulturérték pusztulását, nem-e következik számukra egy olyan periódus, amely egyéni és népi létét teszi lehetetlenné.

Ugy tanítják a klasszikus jog hirdetői, hogy minden ország alkotmánya, alapvető „bibliája” minden nemzet létének és fennmaradásának, szervezetszervezésének kritériuma. Ezzel szemben a fascizmus hívei legjobbban épen ezt a fundamentumot támadják legerősebben. Tudják jól, hogyha sikerül ennek felrobbantása, akkor a humanista, demokratikus eszméknek álláspontját valló államok léte dől össze és ad helyet a diktatúráknak, a fascizmusoknak, egyszóval az olyan parancsuralomnak, amely még biztosabbá teszi a zsidók tönkretételét és a mai államrendszerek összeomlását, végeredményben pedig a nagy összecsapást. Egyes országok parancsuralomra főrekvő csoportjai, a nagy alkotmányi sanc ostroma közben a kisebb „erődítések” bevételeit sem hagyagolják el.

Az elhelyezkedni nem tudó, vagy nem akaró ifjúság körében, amely a biztos elhelyezkedés és napról-napra való lét eshetőségei között teng-leng, legkönyvebb az uszítás és míg régen a nemzetek ifjúsága volt első hirdetője a szabadságeszméknek, addig most a reakció leghibizosabb és legmeghibizhatóbb zászlóvivői lettek.

A ZSIDÓ ÉBREDÉS

Vannak sokan közülünk, akik nem próféták, de valahogy ezeket a sorsfordulatokat előbb megérezték, mint mások. Egy-egy csoport úgy nálunk, mint a többi országokban csaknem két évtizede hirdeti, hogy *nincs más kiút, minthogy a zsidóság önmaga szervezkedjék, mert nem bízhatja sorsát másokra, sem egyes liberális-demokrata, vagy más elnevezésű pártokra, akik az emberiség jobbrafordulását a ré-*

gi értelemben vett alkotmányos módszerrel akarják előbbrevinni. De nem hozhatnak megoldást azok a népkisebbségi alakulatok sem, amelyek az illető népkisebbség jogait megvédhetik ugyan, de nem a zsidókét, akik nem lehetnek sohasem egészséges elgondolás szerint egyes népkisebbségi alakulatok — kisebbsége. Igen, voltak néhányan, akik ezt a népkisebbségi politikát két évtizede hirdetik és ennek eredménye meg is látszott a romániai zsidóság jogaiért való küzdelemnek utóbbi éveiben.

Ha ma azt látjuk, hogy olyanok is ezt az eszmét hirdetik, akik eddig nem állottak a harci rendbe, ezek nem rövidlátók voltak, hanem lassabban érezt meg bennük az a meggyőződés, amelyre előbb-utóbb minden zsidó rá fog — mert rá kell — eszméljen. Így van ez a folyamat valamennyi kelet-európai államban és azok lesznek leghamarabb tul a bajokon, akik erre megfelelő időben tudnak szervezkedni és fel tudják venni a fascista célkitűzésekkel a harcot, az alkotmány védelmében és önmaguk sorsának biztonsága érdekében. A zsidóságnak a Zsidó Pártban való szervezkedése végeredményben alkotmányjogi küzdelem, ha nem is hirdeti ezt céljaként. *Már maga a pusztá tény, hogy népkisebbségi alapon szervezkedik, nem jelent mást, minthogy ragaszkodik tántoríthatatlanul a mai demokratikus, parlamentáris rendszerhez, amelytől jogsérelem esetleges érzetében is meg van a remény a teljes javulásra is.* Ellenben, ha a mai rendszert felváltaná valami más, az csak rosszabb lehet.

AKIK MA ESMÉLTEK FEL...

Dicséret és nem gáncs érheti azokat a zsidó intellektuelleket, akik hosszú, keserves, önmagukkal való viaskodásban jöttek rá arra, hogy nincs más lehetőség, hogy a zsidótömegek kompaktul s egységesen védjék meg a jogukat, minthogy tömörüljenek egy párt zászlaja alá. Ez a párt pedig a jelenlegi körülmények között Csehszlovákiában éppen úgy, mint nálunk, csak Zsidó Párt lehet. Nem véletlen ez, hanem a történelmi materializmus eszmemenetét igazolja az, hogy mindenfelé a reorganizáció munkája folyik és egy pártban összefogva akarják azzal a jövő nagy küzdelmet megvívni a zsidótömegek.

Ezt bizonyítja az is, hogy egész Transzvániában folynak a Zsidó Párt szervezési munkálatai és ebbe lassankint az összes legjobb zsidó erők bekapcsolódnak, ami a régieké is újabb kiterjedésre és további munkára ösztönzi. Így volt ez egy héttel ezelőtt Clujon és így folyik ma ez Oradeán is, mint Ardeal két legnagyobb zsidó centrumában. S következni fognak Satumare, éppen úgy, mint Sighet, Arad épen úgy, mint Târgu-Mureş vagy Timişoara.

Érdemes megfigyelni, mert ez keresztmetszetét adja kicsinyben annak, ami mondhatni világszerte folyik: hogy miképpen kanyarodott utja azoknak, akik ma a zsidó párt élére kerülnek, például Oradea városában. Nem személyi kultusz akar ez lenni, de érdemes elgondolkozni felette, mert ez az ut mutat arra, hogy mi lehet a zsidó tövelyög tömegek útja is a jövőre nézve. Nézzük csak, kik és hogyan kerültek a Zsidó Pártba?

DR WEISZ ENDRE

orvos, aki ma a szervezés nehéz munkájában oroszánrészt vállalt. Orvos az atya is, a Zsidó Kórház volt igazgatóorvosa és hamar bekerül a nyugati szertartású hitközség vezérférfiai közé. Az orvosi hivatás érdekeit védő szerveknek is megfelelő szerephez jut. De különben „világpolgár”, aki lelkesedik az emberiségért, a nagy, általános emberi egyenlőségért és az elnyomottak radikális segítségét szeretné a társadalom átalakítása révén. De feleszmél arra is, hogy ezt a zsidókérdést, ezt a furcsa problémát, fel-feltűnő érthetetlen fenomént, nem tudja semmi sem megoldani, mint az, hogy a zsidóság össze kell fogjon. Kilép a küzdőterre és most legagilisabb, leglelkesebb hirdetője a zsidó összefogásnak. Vagy nézzük

DR KEPES MIKLÓST,

aki viszont úgy vélte, hogy teljesen elegendő az, ha valaki egy népkisebbség keretein belül hirdeti jogai védelmét és akkor minden jó és rendben lesz. Ki tudja, hány csalódás érte, hány szor harcolt önmagával, amíg eljutott oda, hogy nincs más kiút, minthogy: zsidó, légy önmagad sorsának irányítója, mert nem segít rajtad semmiféle más összefogás. Előbb Nahum Goldman oradeai tartózkodása idején villant fel benne, hogy nem lehet másképpen megoldani önmagunk problémáit, mint egy nagy összefogással. Előbb a Zsidó Világkongresszus híve lett, innen már nem nagy az ut — a zsidó népkisebbségi jogok érdekében vívott harc élesapatában szerepet vállalni. Vagy talán vegyük

DR GELLÉRT MIKSÁT,

az ügyvédet, aki csak hivatásának élt, csendben, szerényen őt nem hevitették zsidó célok, úgy vélte, hogy elegendő pontos citoyennek lenni a leélheti életét nyugalomban. De jött a cionista mozgalom szele és előbb családjába hatolt be. Felesége a Wizo mozgalom lelkes vezetője lett, ezen a réven ő is a zsidó mozgalmak szférájába került. Cionista lett, ennek meg sine qua non-ja, hogy a zsidó népkisebbségi összefogás katonai esetleg egyik vezére legyen. Vagy talán

FUCHS SALAMONT,

emlitsük, aki a megboldogult oradeai főrabbi testvéröccse, s egyik „ősapja” az oradeai cionista-mizrachista megmozdulásnak. A háború alatt a zsidó katonák ismerték meg először ékes szólását. Ritka ortodox intellektuel, aki a Jisroel Erec Jisroel mozgalom megindítója volt ebben a zsidó centrumban, amelyből kisarjadt az a mizrachi mozgalom, amelytől később visszavonult, de mióta az Agudasz Jisroelnek kimondott palesztinai programja van, annak keretében talál munkakört magának. Ragyogó ékes szólással igazolta álláspontját az elmúlt vasárnapi gyűlésen, mellyel dokumentálta, hogy minden ortodox veleitású zsidónak is a Zsidó Pártban a helye.

Végül: magunkról beszéljünk. Magunk alatt értem azokat, akik ott szónokoltunk. Cionisták, mizrachisták, akiknek egész életfelfogásunk, ideológiánk sine qua non-ja volt mindenkor: a népkisebbségi eszme, mert nem is tudjuk elképzelni másképpen elhelyezkedésünket a társadalomban, mint úgy, hogy mindenkor és minden körülmények között nyilant zsidónak valljuk magunkat és ennek konzekvenciáját levonjuk a magunk számára. Mi is ott állottunk és hirdettük azt, amit husz esztendő óta, vagy még régebben szakadatlanul hirdettünk.

Külön-külön típus valamennyi, aki ott szónokolt ezen a gyűlésen és áll az élen, a Zsidó Párt élén. A világpolgárságot valló orvos, a magyarpártból kiábrándult ügyvéd, a kényelmes álláspontok fotójjából kilendült másik intellektuel épen úgy, mint a teljesen vallási alapon álló zsidó polgár, aki szintén nem talál más utat magának, hogy zsidóságáért: harcoljon, mint a reorganizált zsidó összefogást.

Így és ilyenképen kell ráébredjen minden egyes zsidó testvér nálunk, épen úgy, mint bárhol, ahol zsidók élnek. Bünt követ el minden ember, aki most rosszul felfogott egyéni érdekből követ akar a gyorsan tovalendülő szervezés sineire rakni, hogy az esetleges összeütközésből magának címet, rangot, vagy egyebet harácsoljon. Ellenben mindenkinek, aki érez és gondolkodik, csatlakozni kell a mozgalomhoz, ott kell legyen vasárnap az oradeai zsidó párti reorganizációs gyűlésen, mert akár ott lesz akár nem, róla van szó. Róla és gyermekeinek jövőjéről. Ha közömbös, ne csodálkozzék akkor, ha keresztültgázol majd rajta az idő gyorsvonata. Még azzal sem vigasztalódhat, hogy tett valamit a vesztély elhárítása érdekében. Ellenben, ha dolgozik, ha segít, akkor bizonyos, hogy a győzelem nem maradhat el! Mert az igazság mindig győzni szokott!

W. S.

— ELJEGYZÉS. *Hönig* Ibikét, *Hönig* Mór gura-honti nagykereskedő leányát eljegyezte *Neulender* Eljahu szörmekereskedő (Arad.) M. k. é. b.

A szegedi Nobel-dijas tudós

Mindenekelőtt gratulálhatunk Szentgyörgyi Albert dr. szegedi egyetemi professzornak, aki fiatalon elérte azt, ami minden tudós férfi leghőbb álma: megkapta az ezévi orvosi Nobel-díjat. Bizonyára megérdemelte a C. és P. vitamin korszakos jelentőségének kutatója ezt a nagy kitüntetést. A stockholmi bizottság érdemes tudóst tüntetett ki ezzel. Ha mégis volna néhány megjegyzésünk, azok nem reá, hanem a körülötte folyó dolgokra és ügyekre vonatkoznak.

A szegedi tudós kétségtelenül kiérdemelte ezt a kitüntetést, de talán a Nobel-bizottságban volt tudatosan, vagy tudatalatt egy érzés, hogy most, amikor Hitler megtiltotta minden német polgárnak, hogy nem fogadhatja el a Nobel-díjat, akkor egy kicsi nemzet fiának adja oda. Még hozzá annak az országnak a fiának, amely a politika furcsasága folytán elég közel áll Hitler politikájához. Kétségtelen, hogy a német lapok leki-csinylőleg fognak írni a dologról. És üröm fog vegyülni az örömben, ha Berlin közölni fogja indirekt nézetét erről az egész „felfujt” dologról. Ez a nézetünk, ami a nagypolitikát illeti.

Benn pedig Magyarországon ugy kellene fogadják, hogy ezután nem szabadna a szegény zsidó tehetségeket elnyomni, elütni a tanulási lehetőségtől. Ki tudja, hány Szentgyörgyi kaliberű tudós kallódott el az utóbbi husz esztendőben a magyar ugaron. Zsidó, keresztény egyaránt. Az érettségi bizonyítványt rubrikázzák, mint egy születési dokumentumot, s nem nézik, hogy mi van mögötte. Ezért kellett Zinczenheim diáknak, a püspökladányi gyerekeknek a párisi egyetemre menni, s ki tudja, melyik egyetemen lesz egykor professzor? Rossz és káros a numerusok világa, mert nem old meg semmit, de semmivel sem immorálisabb, mint a magzatelhajtás, amelyet

Tudod mit, emellett maradunk!

Ezt mondják sokan, akik csak egyszer is kipróbálták a „NIVEA”-fogpasztát. Mert nagyon gyorsan meggyőződnek a „NIVEA”-fogpaszta nagy hatásáról és felfrissítő ízéről. És meglepődnek azon, hogy ilyen alacsony áron olyan értékes fogpasztát kapnak. — És most kétféle is kapható, mert van

habzó és nem habzó „NIVEA”-fogpaszta.

a magyar törvények tiltanak. Szellemi magzatelhajtás ez, amelyet épen a Szentgyörgyi féle karrierek kellene, hogy megszüntessenek. Már csak azért is, mert keresztény létére mégsem tudott boldogulni a magyar földön, hanem a nyugati demokráciák szabad levegőjét kellett érezze, hogy előrehaladhasson tudományos pályáján. Az amerikai demokrácia szabad levegője kellett a C. vitaminhoz, nem pedig a szegedi paprika, amelyből végül szintén kivonta a híres „életelixirt”.

Ha a magyar tudományos világ felébredésének és nem ébredésének hajnalát jelentené a szegedi professor Nobel-dija, akkor valóban mérföldköveket jelentene a Kémeri Nagy-ok elvakult sötétségében.

Egy regényes élet korai

szomorú vége

Meghalt egy regényes életű asszony, akitnek sirja előtt megilletődötten áll meg a toll krónikása. Egy nagytudású, nagy szerepet

játszó férfi hitvese volt, aki korán elhunyt és itt maradt fiatalon, özvegyen, három kiskorú gyermekkel. Összeomlott életnek látszott ez már akkor s ami azután volt már, tétova keresése a boldog multnak. Kereste a boldogságot, amely elröppent tőle váratlanul, hirtelen. Nem boldogította sem a sok utazás, nem boldogította a sok bunda, ruha, ékszer, amelyet vagyonánál fogva megszerezhetett magának.

Kereste az élet célját, de ez elment előle akkor, amikor az oradeai hitközség nagytekintélyű elnöke a temető sirhantja alá került. Ami életet, lüktetést, boldogságot jelentett: az elmúlt. Özvegy Ullmann Sándornét nem értette meg az élet; s ezért nagyon fáradt lett akkor, amikor fiatalon özvegyi sorsra jutott. Regényes boldogságot nyújtott neki az élet, de alig néhány röpke évig. Azután tengernyi szenvedést. Lelki szenvedést, amihez most, halála előtt hozzájárultak a sulyos testi megpróbáltatások is. A híres váradi zsidóságnak egyik nagyon tisztelt és érdekes főszereplője volt. Ugy tudott reprezentálni, mint sem előtte, sem utána nem tudott senki. Allűrjei olyanok voltak, mintha hercegi kastélyban ne-

IZIDOR

Nagy, fényes szálloda volt, az egész épület csupa vakító hófehér, mint a fehérenmü, körülötte magas hegyek, azok csúcán is hófehér, mint a főkötő, amit most hoztak haza a pucceréből. Minden rendben volt ebben a nagy, élénk szállodában, amely a Tórtól ékeskedett valahol. Még a kutyáknak is szabad volt járni a hotelbe, nyilván a vadászat miatt, csak éppen zsidóknak nem volt szabad belenniük oda a lábukat, az aniszemilizmus miatt, amely különben éppen olyan szenvedély, mint a vadászat. Több idezőköt kapott fajvédő is üldögtetett itt, ezeket nem volt szabad ad izgalni. Némely embernek az idegeire meggy, ha zsidót lát.

De mások is élnek az elegáns Palace Hotelben, igazi mágnások, disztinált és kellemes brutalitású fiatal urak, egytől-egyig hockey, a tobogán, si matadorai, szőnyegű hölgyek, igazi finom, halovány, hamisítatlan, regényes hölgyek. Csupa princesz, amilyent a legszegegyebb fajta ember csak éppen hogy a képeskönyvből ismer.

És ebbe a társaságba megérkezett valaki egy napon.

Nagyon furcsa figura volt, az arca borotváltan, haja kócos, a ruhája pedig! No hát, itt is azazán nem ismerhette ki magát senkisémm. Szurokfeketében járt, hosszú kabátot hordott, nyakig gombolt mellényt. Kraválli sem volt rajta, olyan volt, mint egy angol protestáns pap, vagy mint egy kolduló bócher. De an-

gol nem volt és ha bócher lett volna, akkor nem juthatott volna be a Palaceba, sose juthatott volna be a magasabb életörömök eme kiváltságos palotájába. Pedig bejutott, senki sem tudta, hogyan jött: autón vagy gyalog, nagy fényes hotelek reklámcéduláival teleragasztott bőröndökkel, vagy pedig csak egy kis hátizsákkal. Egyáltalán hozott-e magával ez az ember tiszta fehérenmüt és ki bocsátotta őt ide? Orvosi vizsgálat megállapította róla, hogy nem zsidó.

Este megjelent a vacsoránál. Külön kis asztalhoz ült és egy üveg pezsgő mellett szolidán megpacsorázott.

— Hallatlan! — mondta a mellette lévő asztalnál egy fajvédő. — Ez az ember alighanem izé... zsidó... zsidó... Ha nem tévedek, egy póliser.

És öklével rácsapott az asztalra.

— Hallatlan! — mondta egy másik asztalnál Pralinkovics grófné. — Ez az ember zsidó.

És a grófnő elájult, nemhogy egyszerűen elvágódott volna, hanem egészen komplikáltan ájult el. Direkt egy véletlenül jelen volt egyetemi tanárnak kellett őt magához térítenie.

Hallatlan izgalom kerekedett a teremben, több ur és hölgy nyugtalanul fintorgatta vékony, viaszfehér orrát, felháborodással fintorgatta és azonkívül kíváncsian is. Ezek az urak és ezek a hölgyek ugyanis a legtöbb esetben látszatra mennek, ha zsidókérdésről van szó, csakugy, mint amikor vadászat köz-

ben szarvasra állnak lesben. De hiszen már mondtuk is, hogy az antiszemizmus csakugy szenvedély, mint a vadászat. És megtárgyalták az esetet és találgatták, hogy ki legyen ez az ember, galíciai menekült, vagy árdrágító, vagy micsoda egyáltalán, hogy engedhette be őt ide a portás. Miféle hotel ez?

*
Az igazi szenzáció pedig most következik. A csendes, a beretváltalan, a rejtélyes idegen végignézett a fehér damaszt abroszokon, a sulyos evőeszközökön, a kristály poharakban opalizáló vörösborkon, az Aufwartereken aranyolt szőlőhalmokon, végignézett mindenén és mindenkin és onnan a sarokból magához intette a cigányt. Az jött. A cigány mindig a zsidókhöz huz és az idegen fülébe sugott valamit a primásnak, kár, hogy olyan halkán, hogy nem lehetett megérteni, mit motyog. A primás megértette, előtte is meghajolt, mint akár egy segédjegyző előtt, aztán visszament helyére és elhuzta a Szulamitot, Goldfadent játszotta, meg Rosenzweig Willyt is, szörnyű szargon nótákat, végül az egyháziakra is rátért, eljátszotta a kolnidrét.

Ezt nem lehet tünni. Az emberek lassankint fölkeltek, sorra elhagyták a termet. Elhatározták, hogy bojkottálják a szállót, másnap elutaznak mind... Mind elutaznak a spleenjükkel, a remájukkal, az idegességükkel, a fáradtságukkal, az előkelőségükkel, a komornyikjukkal. Az idegen egyedül maradt. A többiek már csak a terraszablakokból lát-

velkedett volna. Bámulatos eleganciája ott-honában, tiz szobás elegáns lakásban, amelyben minden komfort volt, amire egy vallásos zsidó családi életnek szüksége van. Egyéni megjelenése olyan volt, mintha mindég egy párisi nagy szalonból lépett volna ki. Magasan állott az emberek felett, szellemi téren és másban is. Nem érthette őt meg az a kisvárosi szellem, amely előtti hétköznapi felfogásával az egész életet és mert nem tud emelkedni, lehuzni igyekszik mindazokat, akik kiemelkednek az átlagból. Nem értették meg, azért évekként ezelőtt csalódottan hagyta el azt a várost, amely annyi szépet és annyi szenvedést szerzett számára. De egy csak szépre, boldogságra vágyó asszonyi szív, nem bírta el az élet útéseit és szűrkességét. Elment halkan, elegánsan, ahogy élt. Sirba vitte egy nagy életre vágyó szubtilis léleknek örökös nosztalgiját a boldogság és szépség után. Alig ötven néhány évet élt. Elment örökre özvegy Ullmann Sándorné.

Pop Valér miniszter oradeai kijelentései

Előbb arra gondoltunk, hogy újra megszólaltatjuk lapunk hasábjain, amint azt néhány hónappal ezelőtt tettük. Pop Valér iparügyi miniszter kétségtelenül a legérdekesebb politikusa a jelenlegi kormánynak. A legtöbbet róla beszélnek, főleg híres levele óta. Erről a levélről beszélt Oradeán és nem lehet tudni miért, de ennek a városnak furcsa levegője, még a popvaléri koncepciót is halkabb hurokra intonálta. Nem akarunk ismétlésbe bocsátkozni, illetőleg nem szerettük volna, hogy Pop Valér miniszter ur megismételje azt, amit eddig hangoztatott, ezért nem interjút voltunk meg külön. Csak hallgattuk azt, amit általában mondott.

Röviden: nem olyan éles a miniszter ur, mint szokott lenni. Hangoztatta, hogy szó sincs arról, mintha a kisebbségi alkalmazottakat ki kellene tenni, hanem az új alkalmazásoknál kell a gyáriparosoknak az új munkaközvetítőt igénybevenni, mert ezzel véli elérni a miniszter azt, hogy a románság minél nagyobb számban kerüljön be az ipar és ke-

reskedelem berkeiben. Ez nem is volna rossz, de mintha mondott volna valami újat a miniszter ur. Amikor arról beszélt, hogy a vezető állásokba kell kerüljenek be román „munkanélküliek”. Itt van a baj — bevalljuk. Mert az bizonyos, hogy az iparvállalatok szívesen fognak alkalmazni fiatal gyakornokot, mérnököt, vagy egyéb tisztviselőt, ahogy azt a zsidókkal is tesszik. Ha az illető tehetséges, ha van benne törekvés, akkor lassankint viheti valamire. Itt szabad tér van az érvényesülésre. Nincsen számlálásra, hogy harminc év után „osztály tanácsos” vagy „direktor” lesz. A szabad pályákon lehet valaki 60 éves korában szegény tisztviselő, de lehet harminc éves korára iparvezér, vagy bankvezér is. Már pedig nincsen olyan minisztere a világnak, aki eltudná intézni, hogy valaki mert nem kisebbségi, belecsöppenjen, egy nagyjövedelmű direktori állásba, mert jól akar élni, esetleg egy-egy politikai pártnak szervezését akarja egy gyár, vagy vállalkozás vezényelni. Mi már régen gyanítottuk, — sőt ki is mondtuk — hogy ne legyen ez a rendelkezés, néhány száz protezsált személy munkanélküli jövedelmének forrásává, hanem valóban a tétova fiatalság részbeni elhelyezkedési lehetősége. Ha ezt akarja a miniszter ur, akkor igaza van az UGIR-nak, hogy támogatja, mert az kötelessége is. De hogy pártérdemeket honoráljanak azzal, hogy néhány Bucurestiben élő léhiűtő, százezres jövedelmeket sajtoljon ki az egyes vállalatoktól ezt nem szabad követelni a miniszternek és nem köteles és nem hazafiatlan az a vállalat, amely nem akar milliókat költeni színekurákra.

Pop Valér miniszter ur kijelentése megnyugtató volt, s mint látjuk, nem eszik olyan forrón a kását, ahogy gondolják.

Egy csehszlovákiai lapban partit keresnek

Nem egy házasság jött már létre újsághirdetések útján, bár sokszor egészen furcsa hirdetések látnak napvilágot a lapok hasábjain. Láttunk és olvastunk már sok efféle hirdetést, de talán a legérdekesebb az,

ták, hogyan ringatja valami csendes, idegen exaltációval a fejét, a kócos fejét, a keleti melódiákra. Mintha csak részeg lett volna, mintha berugott volna a muzsikától. Erre is csak egy zsidó képes.

Másnap délelőtt többen a menetrendet forgatták a portás fiúkéjében.

- El kell utazni!
- Ezt nem lehet túrni!
- Egy ilyen ojtottlábu zsidót!
- Vagy ő, vagy mi!

— De hát hol vagyunk? Erdőben vagyunk, vagy jogállamban — fakadt ki valaki.

— Tűrhetetlen! Tűrhetetlen! Én csak a fehéreneműjére vagyok kíváncsi annak az embernek — szólt a grófné.

— A fehéreneműjét, grófné! Inkább ne! Isten óvjon a fehéreneműjétől — figyelmeztette a grófnét báró Dopping jeles urlovas és egy széleset nevetett.

Erre aztán mind elkezdtek nevetni. Mind, az egész társaság. De ugyanolyan hirtelen el is állt a nevetésük, mind az egész társaság. Mert megjelent az idegen.

Le se vette a kalapját, de hallatlanul nevetlen és arrogáns mozdulattal rákönyökölt a portás pultjára. Maga elé gyűrt egy telegramblankettát, a mellényzsebéből kihuzott egy csonka kis ceruzát, azt megnyalozta, azután irt, hogy mit, azt még a diszkrét grófné sasszemének sem sikerült fölfedeznie. Az

idegen a hosszukörmű ujjaival lefakarta az írást, csak éppen az aláírást hagyta szabadon és ez ez volt: Isidor. Így Isidor, s-sel. Azután a portás kezébe nyomta a blankettát és elment, se jobbra, se balra nem nézett, nem is köszönt, piszkosan távozott, ahogy jött.

— Izidor! — kiáltotta a grófné.

S-sel kiáltotta és a híres professzor már megtette a kellő előkészületet, hogy az okvetlenül bekövetkezendő ájulásnál segédkezzenek.

De sajnos, idáig nem fajulhatott a dolog. A maitre d'hotel jött nagyon izgatottan ráförmedt a portásra:

— Szedlacsek! Azonnal elexpediálni öfensége sürgönyét! Azonnal!

És a grófné hirtelen másik irányban keszült elajulni.

— Öfensége!

— Hogyan, hát nem tudják? — csodálkozott a maitre d'hotel —, fenséges vendégünk: Izidor, trauenbergi herceg...

— Hogyan, az a csunya zsi... — kiáltotta egyik fajvédő, de báró Dopping szerencsére még jókor elvágta a szavát:

— Képvisező ur, megtiltom, hogy öfenségéről...

A maitre d'hotel tovább magyarázott:

— A fenséges herceg zeneesztétikus és az a teóriája, hogy a cigányzene tulajdonképpen a zsidó zenéből származik, minden zene anyja: a zsidó zene...

amely egy ruszinszkói jiddis nyelvű újságban látott napvilágot a napokban. Olyan érdekes, hogy fonetikusán, magyar betűkkel íme itt közöljük:

„Ich zich a sidach, far mein Schwester, a bocher a ben-tajre wos hat a zimlich güte slimme; ich well den betreffenden auslernen schitesz, in ehm kajfen chaloin, sasz, kleidung, möbel, un ehm übergeben a güte schitesz-posten. Interessanten zollen obgeben, in welche jesive sei habn gelernt, und sollen seiere schriftliche anzichen bis zum 1. December richten, an M. Altman zeznik Bosany pri Tapolcsany.”

Magyarul röviden a következő a szöveg: Keresek testvérem részére egy bochert, aki jól tud tanulni és jó hangja van. Az illetőt kitaníttatnám a metszősége, vennék neki metszőkéseket, egy komplett Talmudot, ruhákat, butorokat és átadnék neki egy jó sakteri állást. Aki érdeklődik, írja meg, hogy melyik jesivában tanult és írásbeli kérésüket adják le december 1-ig Altmanhoz Bosanyba Tapolcsány mellett.

Megértjük nagyjából azt is, hogy miért akar kést venni, miért akarja kitaníttatni, miért akarja tudni, hogy melyik jesivában tanult. Csak egyet nem értünk: miért pont december 1-ig? Ha valaki december másodikán pályázik, már elkészt? Bocherifajta siessenek tehát, mert nem garantáljuk az ígért állást. Apropos: a nőről nem sok szó esik, pedig talán annyit lehetett volna írni róla, mint arról, hogy jó hangja legyen a szerény ifjunak. Vagy ehhez a házassághoz jó hang is okvetlenül kell?

PRIM
a
fém tisztítók
királya

PRIM fém tisztítónak
nincsen párja,
Meggyőződhetik, ha
kipróbálja.

Kérje minden
fűszerüzletben

Csend támadt.

— Ez lehet, — szólt aztán halkan a grófné —, emlékszem a hétfátyol-tánc annakidején...

— Most Galiciából jött tudományos följedező utjából és itt szállt meg nálunk — folytatta a hotelfőnök.

— Egy herceg! Quel bonheur... Milyen szerencse! — lelkendezett a grófné.

— A ruházata, az exaltált modora, hiszen méltóztatott látni, mint egy különös tudósé.

— Milyen charmant ember — fuvalózott a grófné.

— Sár mánt ember, sár mánt ember, hagyta helyben a fajvédő.

— Igazi finom ur, de — ein Narr, ein meschugener Narr — gondolta magában a főbíró, aki mint helybeli közigazgatási kapacitás a zsidókat utálta ugyan, de szeretett a nyelvükön beszélni.

— És... és... kedves mester, hogyan lehetne megismerkedni öfenségével? — érdeklődött valaki.

— Igen, igen, hogyan tehetnök hódolunkat a fenséges urnak, akinek gyönyörű, intelligens művészfeje, már tegnap is pálmennyyüket ekzaltációba hozott? — kérdezte a grófné.

A maitre d'hotel mosolygott:

— Ki van zárva. Öfensége nem áll szóba: csak a zsidókkal. És a cigányokkal...

OLCSÓ ÁRUSÍTÁST MEGKEZDTÜK

DEUTSCH POSZTÓÁRUHÁZ

ORADEA, STRADA AVRAM IANCU 4.

Wasserstrom Sándor franciaországi riportsorozata:

Séta a párisi gettóban, amely egykor a francia arisztokrácia negyede volt...

Napoleon miután egyenjogusította a zsidóságot, a legbrutálisabb módon megvonta tőlük a szabadkereskedelmét. — A Bourbonok alatt csak úgy akartak Svájcjal kereskedelmi szerződést kötni, ha azok megszüntetik zsidóellenes intézkedéseiket.

Séta Montmartre-on. — Ez Páris. De itt sem keresem azt, ami „jellegzetes” párisi, hanem, ami „jellegzetesen” zsidó. Irjam meg talán a művészeknek ezt a híres negyedet? Jaj, de sokat olvastunk már erről. Legfeljebb csak ismétlésekbe bocsájtkozhatnék. Csak járok-kelek a keskeny utcákban, ahol valóban a mult lengi körül a jelent. Sétálok a Rue de Faubourg-on és egyszerre megállok egy cégtábla előtt:

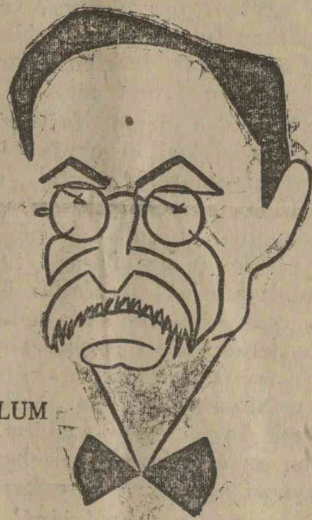
Chez Flambaum כשר

Ime, itt Páris közepén „kisért” a kőser szó. Úgy kaptam utána, mint ha egy jó ismerőst láttam volna meg. Érdekes a zsidó mentalitás. Ha lát három héber betűt, azt hiszi, hogy már „otthon” van. Bemegyek és meglepetten nézek körül. Ez nem a „mi” kőser vendéglőnk, onnan Ardealból, vagy máshonnan. Ez sokkal elegánsabb, sokkal csinosabb. A pincér franciául kérdez, — de hamar jiddisre terelődik a szó. A mi nemzetközi eszperantónkra. Halat rendelék, mert a húst nem gondolom, hogy egészen megbízható volna. Olyan „Neiger”-féle kőser ez, ahogy azt a Pesten jártak megismerték. Körülöttem akik ültek, kivétel nélkül kalap nélkül. De ezt láthattuk a legvallásosabb németországi vendéglőkben is. De az itteni étkezők nem voltak a legvallásosabbak. A Flambaum-féle vendéglőt nem felejtem el, mert jól étkeztem, ha nem is ettem a levesekből, amelyeket francia „bouillon” mellé még hozzátészik a zsidó szót is, ami a leveshez kell.

A vendéglő után továbbmentem és a Pál katedrális környékére kerültem. Itt valamikor régen, a francia forradalom előtt az arisztokrácia lakott, de amikor az előkelőségek elmenekültek, akkor az ucca népe került be a gyönyörű épületekbe. Tömeglakások lettek és amikor a lengyel zsidóság kezdett idejönni, akkor ebbe a „szegénynegyedbe” kerültek, amely így lassankint a párisi gettó lett. Így lett a régi arisztokrata negyedből — gettó.

Nagyon keskeny utcák ezek. Igazi gettó, amilyennek mi ismerjük az orosz-zsidók szűk és piszkos negyedeit. Ez nem Páris már. Ez már Kelet-Európa. Csak nem kell sokáig utazni, amíg eljut az ember innen — Párisba. Félóra az egész. És nem kell utlevél, nem kell vizum. De hol van itt a finom parföm, hol van a nagyopera, hol van a Banca de France? Hol van innen Leon Blum és Rotschild? Nem félóránira, de nem is kétóránira távolságra. Legalább százötven esztendő távolság-

ra! Legalább! S ha már visszamentünk a gettóba, akkor menjünk vissza a történelmi idők távolságába is.

LEON BLUM

VISSZA A FRANCIA FORRADALOMIG

A nemesi címerek, amelyeket a gettóban levő régi épületeken láttam, eszembe juttatta, hogy a francia zsidók történetét abbahagytuk a francia forradalomnál. Visszamentem lakásomra — a párisi lakásba — és elövettem a francia zsidók történelmét. Hol is hagytuk abba annak idején? A francia forradalomnál. A véres forradalmi időkben nem vettek részt egyik oldalom sem a küzdelemben. A francia „nagy időkben” nem volt egyetlen zsidó népbiztos sem. Ki tudja, hogy akkor milyen fordulatot vesz a zsidók iránti barátságos hangulat, ha Robespierre, vagy Marat helyébe egy Klein vagy Markovits „elvtárs” áll a guillotinoknál, amikor fűrészpörba hull az arisztokraták feje.

AMIKOR NAPOLEON JÖTT

I. Napoleon. Még ma is ott van minden a világ és minden idők egyik legnagyobb szervezőjének, hadvezéri zsenijének keze nyoma. Sokat foglalkozott a zsidók helyzetével is. Első kapcsolata a zsidókkal 1798—99-ben lefolyt egyiptomi hadjárattal kezdődött. Amikor Gaza-t és Jaffát elfoglalta, proklamációt bocsájtott ki, amelyben azt ígérte, hogyha a zsidók támogatják őt a törökök ellen, akkor visszaállítja a jeruzsálemi királyságot. A „Moniteur”-ben megjelent egy ren-

delet, amelynek értelmében a zsidók besorozhatók az egyiptomi hadseregbe.

Benn, francia földön csak akkor foglalt állást zsidókérdésben, amikor konzul lett. 1806-ban kiadott egy dekrétumot május

CREMIEUX

30-iki dátummal, amelyben elrendelte, hogy a parasztnak egy évig nem kell fizetni tartozásukat a zsidóknak az ország északkeleti részében.

AMIKOR NAPOLEON ÖSSZEHIVTA A SANHEDRIONT

Napoleon összehívta a „notabilitások” gyűlését. Ennek az összehívásnak célja a következő volt: „A polgári morál emelése, amely a sok háza-vona idején a megalázás állapotába került s amelyet fel akarunk élni kiteni a nép körében”. 1806 július 29-én ült össze a notabilitások gyűlése 112 képviselő jelenlétében a gyűlés elé terjesztett kérdésekre olyan válaszokat adtak, amit Napoleon el is várt, kivéve egyet, amelyet nem kívánása szerint válaszoltak meg és ez a vegyes házasságra vonatkozó kérdés volt. A válaszokat és a szankcionálást csak a szanhedriontól várhatták, amely 1807 február 9-én ült össze. A notabilitások által kiadott deklarációt is jóváhagyták, amelynek első legfontosabb kitétele volt, hogy az állampolgárság kötelezettségei elsőbbek a vallási törvényeknél is. Ezek után meg volt a lehetősége annak, hogy a zsidókat egyenjogusították.

Közben azonban Napoleonnak megváltozott a zsidókérdést illetőleg a nézete. Ennek

DE LA ROCQUE

értelmében adta ki híres „infámis dekrétumát” 1808 március 17-én, amelyben a zsidók vallási szervezetének mikéntjét szabályozta. Ennek értelmében tíz konzisztoriális területre osztotta az országot, amelynek élén egy központi konzisztorium áll Páris székhellyel. Ez

az „infámis dekrétum” állítólag a zsidóknak állampolgárokka való nevelését célozta, a valóságban pedig

a legbrutálisabb módon megvonta tőlük a kereskedelemben és iparban való részvételi jogukat.

Ugy látszott, mitha a forradalmi idők minden eredménye veszendőbe ment volna. De 1809-ben nagy enyhülés állott be és a hirhedt dekrétumot mindinkább elejtették. A nagy napoleoni birodalom egy-egy részében azonban továbbra is érvényben maradtak ezek a rendelkezések, így többek között Hessenben és Poroszországban még 1847-ig érvényben voltak.

A franciaországi zsidók helyzetének gyökeres javulása pedig akkor következett be, amikor 1815-ben Napoleon császárságát le-döntötték.

Amikor Napoleon oroszországi kudarcba fulladt hadjáratát lefolytatta, a keleteurópai chassid zsidó tömegek nem lelkesedtek érte, hanem inkább az orosz fegyverek győzelmét várták. Schnéor Salman akkor különös energiával és életének kockáztatásával szervezett segítséget az oroszoknak Napoleon ellen. A bukás után felvirradt újra a zsidók napja, amely hol ragyogott a nagy napoleoni idők alatt, de többször beborult.

A ZSIDÓK HELYZETE A BOURBONOK ALATT

A Bourbonok ideje alatt a katolikus egyház államvallás lett, de a zsidókat a leg-toleránsabban kezelték. Teljes politikai és gazdasági egyenjogúsítást élveztek. 1831-től kezdve állami támogatásban részesültek a zsidó intézmények is s ezt az intézkedést nyíltan a zsidók egyenjogúsításával indokolták. A francia kormányok zsidók iránti sim-pátiája olyan nagyfokú volt, hogy 1835-ben csak azzal a feltétellel akartak kereskedelmi szerződést kötni a svájciakkal, ha előbb a zsidóellenes intézkedéseket megszüntetik.

A zsidók helyzete folyton javult. 1848-ban az ideiglenes kormány igazságügyminisztere lett Crémieux. Kivüle még szerepet játszottak Goudchaux és A. Fould, aki pénzügyminiszter lett. Már előzőleg 1842-ben kamarai képviselők is lettek: Crémieux, (akiről nemrégiben nagy ismertetést közölt a Né-pünk) és Max Théodor Ceifferr ezredes.

III. Napoleon idejében jó dolguk volt a zsidóknak. Az 1870—71-es német-francia háboruban rendkívül tevékeny részt vettek a zsidók s amikor 1871-ben Németországhoz csatolták Elzász-Lotharingiát, sok zsidó Franciaországba vándorolt. Az akkor megalakult harmadik köztársaság a zsidók irányában mindenkor a lehető legtoleránsabb volt.

AMIKOR A DREYFUSS-ÜGY LETT GYUPONTJA A FRANCIA KÖZÉLETNEK

A XIX. század vége felé harc tört ki a royalisták és klerikálisok között, akik szembeszálltak a demokrácia harcosaival és ezzel kapcsolatosan fellángolt az antiszemitizmus, amelynek legélesebb megnyilatkozása a Dreyfuss-ügy volt. Nincs most tér és idő arra, hogy ezt a nagyjelentőségű harcot ismer-tessem. De rákerül a sor. A zsidó vezérkari kapitányra rásütötték a hazaáruló bélyeget. *S Dreyfuss neve zászló lett, amely alatt harcolt az egész francia demokrácia, szemben a folyton növekvő reakcióval.* Zola Emil és társai álltak az ártatlan kapitány mellé, akinek ártatlansága kiderült. Ebből a súlyos belpolitikai konfliktusból támadt fel Herzl eszméje is, aki ott látta, mint a Neue Freie Presse tudósítója, hogy hiába minden, a nyugati gondolatvilág nem tud szabadulni a gyűlölködő antiszemitizmus babonájától. *S ha egy zsidó megtéved (holott kiderült, hogy Dreyfuss nem is tévedt meg!), akkor halált kiáltanak minden zsidóra.*

Waldeck Rousseau kormányával a múlt század utolsó éveiben újra elcsitultak az antiszemita hangok. Van még ugyan most is

egy kis antiszemita csoport Léon Daudet vezetésevel, de ez nem veszedelmes. Annál agresszívebb azonban De la Rouge ezredes „Tűzkeresztes” pártja. Elvégre a mai francia közvélemény nagyon is szívesen támogatta Léon Blum-nak, a zsidónak, miniszterelnökségét. Amióta 1905-ben elválasztották az egyházat az államtól, azóta a zsidók belső strukturális kiépítettsége is megváltozott.

EGY KIS STATISZTIKA

Már 1912-ben 8 zsidó tábornok, 14 ezredes, 68 őrnagy és 150 más tiszt teljesített szolgálatot a francia hadseregben. A háboru után még jobban emelkedett számuk. Legújabb időkben Klotz pénzügyminiszter volt zsidó, Bokanowsky Maurice kereskedelmi mi-

niszter és végül Léon Blum miniszterelnök és most helyettes. 1928-ban husz zsidó képviselője volt a kamarának és most sincsen kevesebb.

Ma 260.000 zsidó él Párisban, ebből több mint 100.000 háboru után került a francia fővárosba. De azért a francia nép még most is olyan toleráns, mint volt a Bourbonok alatt, meg III. Napoleon idején. A harmadik köztársaság toleranciája örök halálra kötelezi a világ zsidóságát, amelyet 1871 óta gyakorol — szemben a Harmadik Birodalommal, amelynek szomszédsága nem mérgezi meg és nem is fogja soha a demokráciát szerető igaz francia érzést...

A német fajelmélet görbeteükre

Dr Alfred Rosenberg, a nemzeti szocializmus fajteoretikusa a német közegészségügy lapjában most azt a követelést állítja fel, hogy a Németbirodalmat tisztítsák meg a cigányoktól. Még pedig az árja faj tisztasága érdekében. Ez aztán igazán az, amit a filozófia a deductio ad absurdum néven emleget, amikor úgy bizonyítjuk be valaminek az igazát, hogy bebizonyítjuk ellentétének lehetetlen voltát. Ha van Európában egyáltalán tiszta árjafajú ember, akkor a cigány az, a melynek árja ősei még ma is ott élnek az északindiai Pendzsábban s amelynek nyelve még ma is, annyi idegen befolyás után, a legközelebb áll az összes élő nyelvek közül az árják egykori ősnyelvéhez, a szanszkrithez. Árjaparagrafus alapján árjakat kitiltani — ez az a logikai bukfcene, amelyet kívülálló csak nehezen érthet meg.

De volt a német fajvédő mozgalomnak egyéb ilyen logikai ugrása is. Például az, amikor hivatalos jelvényül a horogkeresztet fogadta el. Amely jelvény természetesen internacionális, minden ősnépnél megtalálni, mint az élet és az élet-adó tűz jelét. De mai tudásunk szerint legrégibb ismert példánya mégis csak sémi eredetű: a kisázsiai Hisszarlikban lelték, kis ónszobrocska, amely a kaldeusok ősi istennőjét, a kéjelgés patrónáját, Astarte-Nanát ábrázolja. Kultuszát a sémita főnőciák hozták Kis-Ázsiába. Ezen a kis szobron az élet forrásának helyét jelölte meg az egykori művész a horogkereszttel.

S ha már a mitológiánál tartunk, említ-sük meg, hogy már a hetvenes években akadt egy osztrák tudós, Theodor Vernaleken, aki 1872-ben, egy német tudós, Karl Blind, s egy francia tudós, Charles Schoebel, akik 1880-ban bizonyították, hogy *Ahasperus, a bolygó zsidó voltaképpen senki más, mint a germánok főistene, Wuotan.* Nálunk Heinrich Guszttáv mutatott rá erre a furcsa tényre. Ha már most szigorúan vesszük a fajelméletnek az ősfaj tisztaságára vonatkozó követelményét, akkor bizony a horogkeresztet is, meg Wuotan is illenék Rosenberg doktornak proskribálnia!

Sőt, amint a mindjárt következőkből kiderül, a nyelvészet világánál a német nyelv egész sor fontos szava is, mint sémi vagy éppen héber eredetű, a kiirtandók sorába tartozik.

Azt még csak elbírná a német, ha néhány gyakori szidalmazószót halálra ítélnének, mint nem fajtisztát. Ilyen például a *Gauner*, amely tiszta zsidó eredetű. A zsidók ugyanis a kisázsiai görögöt hívták *jaman*-nak, tudniillik *ióni*-nak, amivel körülbelül azt akarták kifejezni, amit ma a „levantinus” szó jelent: csalót, megbízhatatlant. „Du Ionier!” „Jawaner”, majd „Gauner” lett belőle. Épigy meg kellene magukat a németeknek a „Du Kamel!” szidástól is fosztaniok, mert a *Kamel* szó a héber *gamal*-ból ered egyenes ágon.

A különböző zsidó-keresztény vallásos

fogalmakat is ki kellene a német szótárból ir-tani (amit a mai rezsim valószínűleg nem is nagyon bánna). Például a *sátán*-t, amely héberben eredetileg „ellenséget” jelent: a *belzebub*-ot, amely a héber *baalsebum*-ból származik és a „legyek istenét” jelentette; ugyanígy a *Teufel* fogalmától is meg kellene válniok, a mely ugyan nem héber, hanem árja eredetű, de viszont a cigány nyelvben is szerepel, mint *deola*; igaz, hogy az összes árja nyelvekben is megvan, mint *djav* s a „kék égboltot” jelentette, belőle származott a *Zeus* és a *Deus* görög-római istennév. És ki kellene ir-taniok a *biblia*-szót is, amely ugyan közvetlenül a görög *Byblion*-ból jön, ez azonban már csak a görögös formája a főnix, tehát sémi *Gebal*-nak, amelyet ma mindenütt sémi területen *dzsebel*-nek ejtenek, ami „hegy”-et jelent. A bibliából, tehát zsidó forrásból származó következő szólásmondásokról is illenék a németeknek lemondaniok (holott egyik-másik ezek közül a szólások közül éppen manapság igen divik a német szóhasználatban!): *tál* lencse, halálos bűn, siralom völgye, vérdíj, kalmárnép, fügefalevél, bünbak. S ugyancsak a vallással kapcsolatos *balдахin*-ról is illenék lemondaniok, lévén, hogy ez a szó a sémi arab *Bagdad* nevéből ered, amelyet a középkori nyugaton *baldac*-nak ejtettek s ebből csinálta az olasz a bagdadi selyem nevét: a *baldacchino*-t.

A földgömböt is meg kellene a fajtisztaság értelmében változtatni, mert Európa neve a sémi eréből jön (est, nyugat), Ázsiában az akkád-babiloni *acu* (kelet) rejlik, *Afrika* pedig a Nagy-Szirtis táján élt *afarika*-törzstől kapta a nevét, ezt viszont a héber *Efer* férfinévtől szerezte.

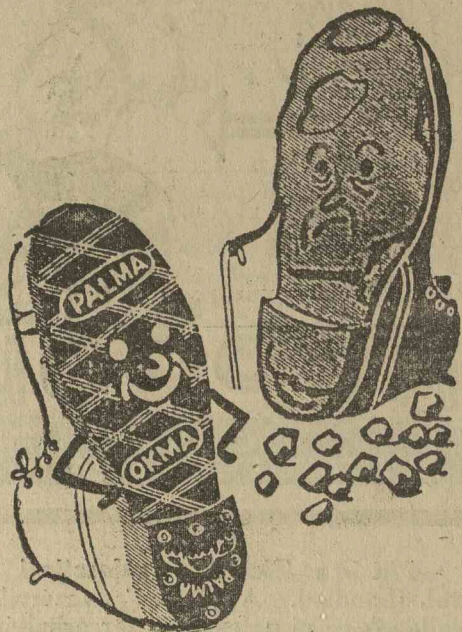
A német katonaság is bajba jönne ilyen fajtisztasági alapon. Hiszen sémi eredetű a *Kanone* (arab: qanu, nád, cső), az *Arsenal* (arab: dar-sina-a, munkaház, gyár), *Admiral* (arab: armir-al-ma, amir albahar = tengeri parancsnok). És héber eredetű a *maródi* is (héber: marud = koldus, otthontalanul mászkáló).

Kihalásra kellene ítélni a tizes számrendszert is, mert ennek alapja a sémi-arab *sifr* szó, ami a német *Ziffer*-ben és *Zero*-ban valamint a titkos betűzést jelentő francia *schiffre*-ben tér vissza. Nem volna szabad a németeknek *kábel*-ezniök, mert az arab *habl*-ból ered s nem volna szabad *Landauer*-hintóba ülniök, mert ennek eredete az arab *al-ondal* (hordszék).

Vizsont Mussolini nevét sem illenék kiejteniök, mert ez az arab *Mossul* városától ered tudniillik a mossuli selyem (az ugynevezett *musselin*) olasz szövőmunkásait hívták *mussolini*-aknak.

Hát, bizony, bajok vannak azzal a fajtisztasággal!

— Clujon ha jól akar étkezni, úgy kerresse fel az ardeali zsidóság közkedvelt találkozóhelyét, a Mátyás éttermet, Calea Reg. Ferdinand 49.

MÉRT OLY RONGYOS KEDVES KÖMA?
Tönkretett a köves út!

PALMA OKMA
TARTÓS TALPPAL
SIMÁN LÉPKED, KÖNNYEN FUT!

— Megteremtették a Mizrachí egységfrontját Romániában. (Jasy). Az utóbbi években nagyon megerősödött a mizrachista mozgalom Romániában. Nemcsak Ardealban és Bucovinában erősödött meg, ami tekintettel a régi multra, természetes is volna, hanem az okiráltságbeli zsidóság körében is nagyon sokan mizrachistáknak vallják magukat s szép szervezet épült ki. Minden országrésznek van külön merkaz-a, amely az illető országrész központjában működik. Már több ízben kísérletet tettek arra, hogy ezek a különálló merkazok együtt koordináljanak, de eddig még nem sikerült. Az utóbbi időben az ügy mégis megvalósult. Október 24-én és 25-én Jasyban országos gyűlésre jöttek össze az összes országrészek mizrachista vezetői. Résztvettek ezen a gyűlésen a négy merkazimnak megbízottai. A transylvániai mizrachisták megbízásából W i e d e r Sámuel az ardeali Brit Hanoar Hamizrachi főtitkára vett részt a jasy-i gyűlésen. Az ülésen nagyon fontos határozatokat hoztak a négy központ együttműködést illetően. Többek között elhatározták egy bucurestii közonti iroda felállítását, amely egyelőre koncentrálni fogja az ország mizrachistáinak chachsara és allija ügyeit. E téren teljes együttműködést határoztak, míg későbbi időpontban minden tekintetben meglesz az együttműködés, központi irányítással. Arról is tárgyaltak, hogy az összes romániai szervezetek külön állandó képvisellettal fognak bírni. A jasy-i helyi szervezet a konferencia résztvevőinek nagyon sikerült bankettet rendezett. A banketten résztvettek az összes helyi szervezetek megbízottai, akik beszédekben üdvözölték a mizrachisták nagyjelentőségű országos gyűlését.

Az ardeali zsidók találkozóhelye!

BERKOVITSNÉ

(Oradeáról)

orth. kóser étterme

(a baia-marei rabbi hechsere)

BUCUREȘTI,

Str. Lipsicani 7.

Telefon: 462-91

Sococ hátamögött. Postavámmal szemben.
Elsőrangú erdélyi konyha?

— A fajörület tobzódik a csehszlovákiai németek között. (Prága). A morva-sziléziai Landestag Brünnben tartott gyűlésén foglalkozott az ottani német színház ügyével. Ledniczky agrárius-párti támadta az ottani színházat, mivel az idegenekkel van teli. Loubal elnök kijelentette a támadásra, hogy „a Harmadik Birodalom erkölceit nem vezetjük itt be és a fajkutatás eszközeit a legélesebben el kell itélnünk”. A szudétanémetek pártja, különösen annak elnöke, Heinlein, élesen támadja a reichenbergi színházat, mivel az „sok zsidót” foglalkoztat. A prágai „Montagsblatt” erre azt írja, hogy a reichenbergi színház 150 főnyi személyzetéből összesen hét a zsidó, akik közül egy sincs, aki politikai menekült volna. Viszont a hét alkalmazottat a közönség és sajtó is tiszteli és szereti.

— Fegyvercsempészést fedeztek fel Haifába. (London). A „Daily Herald” szerint nagy fegyvercsempészésre bukkantak a nyomozó hatóságok. Egy angol tisztnek gyanus volt egy, a haifai kikötőbe érkezett cementszállítmány. Mivel nem volt joga felbontani a küldeményt, egy kikötői munkást megbízott, hogy a kirakásnál ejtsen el egy ládát. Kiderült, hogy cement helyett automatikus pisztolyok százai és egyéb fegyverek voltak becsomagolva. Az azonnal alarmozott rendőrség lefoglalta a küldeményt.

— Két bécsi zsidó gyermek megmentette egy asszony életét. A Duna-csatorna partján sétáltak Herbert Friedman 13 éves és Ernst Fleischer 15 éves zsidó fiúk, amikor egy asszonyt találtak fuldokolva a vízben, aki öngyilkossági szándékkal vetette be magát a csatornába. A két zsidó fiu önfeláldozó módon utánaugrott az asszonynak és kimentették. A rendőrség kitüntetésre terjesztette fel a bátor életmentőket.

— Gyászolják Warburg halálát a világ zsidói. (Newyork). Amerika zsidósága úgy gyászolja Warburg M. Felixet, mint Izrael fejedelmét. Már az október 22-én lefolyt Emanuel El templomban gyászistentisztelet is dokumentálja ezt. Az összes zsidó rétegek elismerték Warburg nagyságát. A világváros minden részéből jöttek gyászolni és neki az utolsó üdvözlést megadni. Csak 25 percig tartott a templombeli temetés, melyen sok előkelőség jelent meg. Lehman kormányzó, Fiorello La Guardia polgármester, Al Schmidt volt kormányzó, John D. Rockefeller, azonkívül Percy S. Strauss, továbbá az American Jewish Committé megbízásából dr. Cyrus Adler. Gyászbeszédet nem tartottak. Zsoltárokat recitáltak rabbik, azonkívül gyász zenezámokat adtak elő. Ezek álltak az uccán, a koporsó nefelejt csokrokkal volt borítva. A brooklyni Salemfield temetőbe vitték. Egy rendőrszakasz motorbiciklin kísérte a gyászmenetet.

— A mufti nem megy Franciaországba. (London). A „Daily Herald” szerint a francia kormány azt a tanácsot adta a muftinak, hogy telepedjék le Franciaországban. A mufti elutasította az ajánlatot és inkább abba egyezett bele, hogy egy libanoni kis faluban hagyja internáltatni magát.

— Hitler és Mussolini terve Palesztinára vonatkozólag. (Páris). A „Jour” genfi tudósítója közli, hogy Ribbentrop, mint Hitler megbízottja, Rómában megegyezést létesített, melynek értelmében egyöntetűen fognak eljárni Olaszország és Németország Palesztina kérdésében. Állítólag Hitler azt izente volna Mussolininek, hogy nemzetközi miliciát küldjenek Palesztinába, mint egykor a Saarvidéken, annál is inkább, mivel Anglia nem tartja tovább fenntarthatónak a mandátumot. Hitler azt ajánlja Mussolininek, aki még tagja a Népszövetségnek, hogy ezt a propozíciót terjessze elő Genfben. Ebben a miliciában legyenek angol, francia, olasz és német katonák. (?) Érdekes, hogy a „Jour” híradása a Havas-ügynökség útján került a világsajtóba.

**PETROL
EGGEI**

Megszünteli a korpázást!
Meggátolja a hajhullást!

— H. A. Goodman — Shuckburg titkáránál. (London.) Az Agudasz Jiszrovan litikai államtitkára: H. A. Goodman tást tett az angol gyarmatiügyi miniszter államtitkáránál: Sir John Shuckburg beszégetésnél jelen volt a királyi bizottság volt titkára: Martin is. Megígérte az államtitkár Goodman-nak, hogy az új Palesztina bizottság minden tekintetben figyelembe veszi az Aguda előterjesztéseire.

— Sir Ronald Storrs nyilatkozata a felosztás fölösleges, a mandátum megvonható. (London). Jeruzsálem volt kormányzója: Sir Ronald Storrs, az „1912” klubban tartott szédet tartott, amelyben elmondotta a felosztás szíveit, amelyet egy arab-zsidó konferencia nem történt elég erőfeszítés annak érdekében, hogy a Palesztina kérdést felosztással megvalósítsák. Nem hiszi, hogy a felosztás olyan reménytelen volna, mert a mandátumot továbbra is fenn lehet tartani.

— Nuri pasa visszatért. (Bagdad). Volt miniszterelnöke, Nuri pasa, aki Bagdadban volt, visszatért Bagdadba. Nuri pasa nacionalisták vezére és az antibrit agudák erősödését várják tőle.

— Egy orth. zsidó főkonzul halála. (Newyork). 62 éves korában elhunyt a szomszédos Allschwill melletti birtokán, a Svájc határára is ismert földbirtokos és jogász volt a főkonzul: Sally Guggenheim. Úgy Berlinben lakott, mint Baselben. Guggenheim zsidó karitativ és vallási tevékenységű volt. Berlinben az „Adasz Jisroel” elöljárója volt. A baseli „Israelitische Giongsengesellschaft” és a „Guggenheim-plom” alapításával halhatatlanná tette a megdicsőült, aki hamisítatlan, valódi zsidó ember volt és világviszonylatban is hatatosan működött közre orth. zsidó ügyekben.

Látogassa meg szőnyegkiállításunkat új helyiségünkben Str. Ep. Ciorogariu Szeghnél szebb perzsaszőnyegek és külföldi fonalak. — Szőnyegjavító sok. — Állandó tanfolyamok.

„ORIENT

Schulhof Emilné, Oradea, Str. Ep. Ciorogariu No. 4. Telefon 100

legyőzhetetlen zsidó boxhajnok, akit IV. György

angol király hintóján

vetett vindrosi

stélyába

Egy zsidó, aki nem ijedt meg senkitől

David Mendoza, akivel az angol király órákig elbeszélgetett a zsidók üldözéséről és gyűlöletére megszüntette 1791-ben a zsidók elnyomását. — Egy marannus zsidó élete — a fair angol sportszellem első hirdetője volt. — Hogyan lett egy szegény üvegesinas királyok és hercegek barátja?

A zsidó történelem kétezer év óta nem mel ki kalandos hősokeket. Voltak gondolkodók, költők, mártirjaink, de ezek egy-egy kalandvágyból került el a hétköznapi élet szürkeségétől, hanem a fajához, vallásához, vagy zsidóságához való törhetetlen ragaszkodás tette hőssé. A zsidó irodalom több a gondolkodók életét taglalta és a kalandosokat, akik céltalan szelmalomharcokat akartak volna provokálni, fel sem említi. Nem szerettük mi soha a céltalan lovag tornákat, senkisé megél hosszú és végtelen történelmünk folyamán olyanokról, akik magáért a veszedelemért, a virtusért kockáztatták volna életüket. Nekünk nincsenek dzsungelvádaszaink a modern korból, hanem földrajzkutató Vámbérynk és kalandorok, akik valamilyen céllal az emberiség érdekében vállalták a veszedelmet és kockázatot. David Kochba óta — aki a második században a zsidó történelem idején szállott szembe a római állam hatalommal — nincsenek fegyveres hősi tettek.

AKIK MEGIS VOLTAK

De azért nem érdektelen, ha egy néhány kalandorunk belső hőst megemlítünk. Például Chapman Nathán amerikai zsidó katonát, akinek kalandos élete ott végződik az arabok kinzóslopán, amikor Detroit városát ostromolták. S nem sokat írtak arról a kalandorunkról, aki az afrikai kalandorok közül a legelsőként a németországi muzeumok rejtenek példaként Burchard nevű rajnai zsidóról, aki elsőként lépett az arabok szentelt földjére és ezáltal a kinzóslopok között ölték meg. De ki tud róla, aki a zsidó ifjúság annak a Polina Salamon festőnek regényét, aki 1840-ben a Tahiti királynőjének kezét? Vagy a zsidó szabadsághős Enrico Guastalla, Garibaldi, a legendáshírű olasz szabadsághősnek vezérkari főnöke volt és élete a zsidó Guastalla hercege lett. De ki tud róla, aki volt „Bolivar kardja”, Juan Isak de Bolívar, akiről déjamerikai történelem regél. De ki tud róla, aki Berko Josilovits, aki Kosciuszko legénye szabadságharcában a zsidó légio vezére. De ki tud róla, aki a salamancai zsidó szülők karrieri futott be a salamancai Alfonso de Avilla, aki Cortez Ferdinándnak, Mexikó felfedezőjének egyik kapitányának, aki a zsákmány egyötödét kapta és azóta minden időkbe beírta nevét Mexikó meghódításának közé.

A zsidók sohasem emelték ki ezeket a kalandorokat, történelmük irányítói és a kard helyett inkább a toll bajnokait szeretjük. Einsteinról szeretünk írni és nem John Bull-ról, aki az ausztráliai csapatok főkapitánya volt a világháború idején és a zsidók szerint döntő szava volt abban a háborús tervnek kidolgozásában, amely az ausztrál csapatokat győzelemre vezette. De ki tud arról az Erskine Childers-ről, aki 1922-ben mint ír szabadsághős az angolok ellen harcolt. Ezek mind messzi vannak a zsidó vallási és humanista ideáltól, mert a zsidó hűvek, hanem az ördöklésnek a barátai voltak és a „kaland” volt életük elemi ismeretlen veszélyek elébe mentek és

nem fedik teljesen a zsidó mentalitást, amelyet nem szimbolizál a kard és a harc.

VAJJON A BOX-KEZTYÜ MIT JELENT A ZSIDÓSÁG SZÁMÁRA?

Érdekes és elgondolkoztató, hogy a boxolás sportja is zsidó eredetre vall, holott — talán e sorok írója sem kivétel — sokak előtt a legellenszenvesebb sport az, amiért ma Amerika és az angol-szász népek általában a legjobban lelkesednek. Annál nagyobb meglepetés az olvasó számára, ha megtudja, hogy a boxolás szabályai is egy zsidótól származnak, aki bátor volt testben és lélekben és ő ajándékozta meg az angolokat a „noble art of self-defence”-el, az önvédelem nemes művészetének szabályaival.

Ki volt ez a férfi? Ki volt David Mendoza, aki marannusok ivadéka volt és egyszerű sorban élő ember? Ki volt? Korának legjobb boxolója.

KI VOLT MENDOZA?

1764-ben született és 1888-ban a londoni zsidónegyedben a Witechapelben korcsmát nyit, amelynek vezetését feleségére bizza. Ő maga pedig, kocsmájának asztalán megírja könyvét, „The art of boxing”-ot, amely a boxolás első tankönyve. Ez a könyv önéletrajz is, de nem dicsekszik benne és azt akarja bizonyítani, hogy nem a nyers testi erő az igazi gyökere a bátorságnak és félelem nélkülségnek. Négyszáz „sporting gentleman” fizetett elő erre a könyvre egy-egy guineával, közöttük nyolc zsidó is. A City kereskedői és gazdag zsidó polgárai nem szívesen nézik, hogy amikor Danny Mendoza ringbe száll, akkor az újságok első oldalán hirdetik és sértve érzik magukat, hogy Anglia „első veredője” egy gettóbéli zsidó. Ők másképpen gondolták az angolok tiszteletét és szeretetét kívívni. Pedig nem volt okuk a szégyenkezésre. Mert hiszen ez a zsidó proletár tanította meg arra az angolokat, amire a legbüszkébbek, a fair-ségre, a sport fairness-re.

Mendoza, a londoni East-End gettó központjában, a Dukes Placen, ahol három zsinagóga is volt a XVIII. században született, apja egy Josua Mendoza nevelő üvegesmester volt. Amikor Daniel született, már tizenegy éve egyenjogú polgárai az angol birodalomnak az ott élő zsidók. Az üvegesmester iskolába küldi fiát, ahol megtanulja a betüvetés mesterségét. Magasnovésű, erős fiú a kis Danny, aki gyakran vereszkedik iskolatársával. Apja sokat mesél fiának arról, hogy őseik Spanyolországban előkelő urak voltak, tollas kalapban, aranykarkantyúkkal, ezüst

Van még valami, ami örömet okoz...

és ez a betegnek a gyógyulás. Nincs nagyobb öröm az életben, mint az egészség visszanyerése. Itt közlünk egy levelet, amely fényesen igazolja állításunkat: „Igen tisztelt Gyógyszerész ur! Idült gyomorbetegséget 4 üveg Gastro D. gyógyszer elhasználása után tökéletesen gyógyultam. Ez a tény életem legnagyobb boldogságát és örömet okozta nekem. Ismét egészségesen élni, ezt csak az tudja megérteni, aki végigszenvedte, mint én, a betegség gyötrelmeit. Fogadja igen tisztelt Gyógyszerész ur legőszintébb hálám kifejezését. A Gastro D. hatása legteljesebb elismerésemért vívta ki és ezért mindenkinek a legmelegebben ajánlom. Szabó József vizmii, Targu-Mures”.

Gastro D. kapható az ország minden gyógyszerárában és drogériájában, vagy postán megrendelhető 155 lei utánvét mellett Császár E. gyógyszerárában, București, Calea Victoriei 124.

vértetben vívtak párviadalokat. Marannusok voltak, akik kényszerkeresztényi mivoltukat nem tudták sokáig leplezni és menekülni kényszerültek Spanyolországból. Így jutottak ők is Londonba. Mendoza, a büszke marannus arra tanította fiát, hogy legyen mindig önérzetes és ami még fontosabb, csak önvédelemből verkedjék, soha ne provokáljon. Ne köss bele senkibe ok nélkül, — erre tanította az öreg munkás erős és büszke fiát.

MENDOZA INASÉVEI

Tizenhárom éves korában belép egy üvegesműhelybe, de nem érzi ott jól magát. Nyugtalan természet. Teherhordó lesz egy piaci árusnál, majd egy hajón két évig matróz. Rendkívüli testi ereje van és korában nagy feltűnést kelt, amikor a Chatcham-kaszárnya előtt egy durva káplárt, amiért az előki a járdáról, boxmeccsre invitálja és egy lelőki küzdelem után, a tizenhat éves zsidófiú leüti a káplárt. Öt aranyat kap egy sportkedvelő tisztól és diadalmenetben elviszik a nem messzire lakó híres boxolóhoz, Richard Humphresyhez. Az akkori idők nagy boxmestere magához veszi a fiút, mint segédjét, de három hónap múlva már Mendoza párbajra hívja mesterét. Londonban azt hiszik, hogy a mester egy-kettőre végez a fiuval, de ötvengyedőrai küzdelem után a Nothamptonban megtartott meccset Mendoza nyeri. Ekkor kezdődött el Mendoza nagy karrierje.

MENDOZA HIRE

Nagy hire támad Mendozának. De nem tud megélni és ezért mindenféle foglalkozást üz. Remek lovas, egy darabig postakocsi, de közben meccseket is rendez. Még nem ismerik a knock-autot, de Mendoza gyakorolja már. Néhány év muva újra kiáll régi ellenfeleivel és mindenki ott van, aki sportembernek tartja magát Angliában. Ott van az akkori walesi herceg, Hamilton herceg. A The World című londoni lap rajzot is közöl a meccsről, amelynek végeztével a győző Mendozának a walesi herceg ötszáz font ajándékot ad. Diadalmenetben viszik végig a városban. Akkor is annyira sportszerető volt az angol közönség, hogy míg az akkor kezdődő francia forradalomról a lapok harmadik, vagy negyedik oldalán emlékeznek meg, addig a Mendoza meccsről az első oldalt írják tele. Párisban megkezdődik a világtörténelem egyik legnagyobb színjátéka, de London-

Gondoljon egészségére!

Lássa el magát

SENLASLO (Szt. László)

fertőtlenítő toalettszappannal Üdit — Fehérit — Fertőtlenít!

DENTONAL fogpasztával

ban nem az a kérdés, hogy Mirbeau-e vagy Robespierre, hanem Mendoza, vagy Humphrey...

Husz éve volt akkor annak, hogy Anglia egyenjogusította a zsidókat, de ez elég volt ahhoz, hogy már irigyeljék is őket. Egy Francis Place nevű korabeli íróember azt írja: Sokszor láttam, amint az uccán zsidókat kifütyültek, megverték, kergettek, anélkül, hogy a rendőrség segítségükre sietett volna. Kutyákkal nem bánnak olyan rosszul, mint a zsidókkal. De amikor Mendoza fel lépett, megváltozott minden. Művészetét nemcsak a mob csodálta, hanem a walesi herceg ő királyi fensége is, meg barátai: Lord Coleranie, Thomas Pitt, Lord Camelford. Mind tőle tanulták a boxolás szabályait. Mendoza boxoló iskolát nyitott és ott a „boxolást, mint tudományt” tanította. Gyorsan terjed az ökölvívás sportja, amelyet Mendoza felléptéig durva verekedésnek tartottak és sokszor meg is tiltottak. Ekkor már a zsidók is megtanulták a boxolást és nem volt tanácsos velük kikezdeni.

Érdekes, hogy 1791-ben IV. György király, aki még walesi herceg korában ismerte Mendozát, a legyőzhetetlen boxolót, királyhíntőjében vitette el Windsor Castle-be, ahol másfél óráig elbeszélgetett vele úgy a boxolás művészetéről, mint a zsidók üldözéséről, egycsapásra megszüntetve a zsidók üldözését.

Az angol zsidók sokat köszönhetnek Mendoza akkori népszerűségének. Ő tanította meg az angolokat arra, hogy a box nem durva matrózsport, hanem Eton és Camridge diákjai is gyakorolhatják.

Mendoza élete, dacára nagy dicsőségének, nem nagyon nyugalmas. Kocsmája tönkre megy, ami nem is csodálatos, ha elgondoljuk, hogy Mendoza antialkoholista és még a kocsmá vendégeit is lebeszéli arról, hogy sokat igyanak. Tönkre megy és 1793-ban a Kings Bench-be kerül, az adósok börtönébe. Hívei és barátjai kiszabadítják, 1795-ben megveri a kétméteres erős boxolót, Jackson, a kétszáz fontos díjjal obsitot vesz és beáll állami szolgálatba. Adóvégrehajtó lesz (nem rossz, box világbanok és adóvégrehajtó), de nem sokáig bírja. Erős ökle, de gyenge (zsidó!) szíve van és sokszor futni hagyja azokat, akiket be kellene csukni, mert adósok. Azután már öregszik, alig lehet valamit hallani róla. Mendoza a gettó fiai közül sok boxmestert nevel, a Bellasco fivérek, Isac Botton, akik koruk legjobb kardvívói, azután ő nevelte Duch Sam-ot, a másik híres zsidó boxolót, akit szintén nem győzött le senki boxban. Ő volt Mendoza utóda. 1820-ban, 57 éves és újra kiáll a ringbe. Ekkor újra kiáll egy huszonhat éves boxolóval. De feladja a meccset. Viszont az minden kétségen felül áll, hogy a fair sportszabályokra, az amatőr-ségre és a boxolás művészetére vigyázott.

1837 szeptemberében hal meg a londoni zsidónegyedben, épen most százesztendeje. Anglia sportkörei megünnepelték ezt a napot, mert Mendoza volt az, aki megajándékozta őket és az egész világot a küzdelem korrektségének, a fair play-nek tanával, amit mindenki angol lényegnek tudott eddig. Az angol ökölvívók koszorút tettek sírjára, amelyen ez állott: „Egy zsidónak, aki nem ijedt meg senkitől”.

A mai zsidó ifjuság, ha néha reményvesztetten és céltalan életéről hall, vagy néha-néha elveszti a küzdelemhez való életkedvét, gondoljon Mendozára, aki a box-kezdővel vívott ki magának örök nevet a sportolók történetében és olyan területen boldogult száz évvel ezelőtt, amelyet nem lehet kimondottan „zsidós” életnek nevezni. Érdekes élet a Mendozáé, megérdemelte, hogy megismerjük. Főleg most, amikor folyton azt vágják szemébe mindenkinek, hogy „gyáva”, holott, mint látjuk, a bátorságért, a testi erővel való küzdelemért sem kell szégyenkeznünk sem Mendoza idején a XVIII. században, sem pedig most, Max Baer „dicsőséges” XX. századában.

PALESZTINA

Wauchope lemondása

Az utóbbi idők eseményeire a koronát az a bejelentés tette, amelyet Ormsby Gore gyarmatiügyi miniszter tett az alsóházban. Ebben a bejelentésben bizonyos tekintetben önvallomást is tett az angol kormány. Bevallását annak, hogy Sir John Wauchope fő-kormányzó, aki hét esztendeje áll a palesztinai közigazgatás élén: nem felelt meg posztján és visszavonul onnan, miközben egy terrorizált, nyugtalan kis területet hagyott, ahelyett, hogy nyugalom és a fejlődés irányvonalában haladó boldog Palesztinát hagyná ott. És bevallhatjuk most, amikor Wauchope bukott ember, hogy a zsidóság már régen érzi, hogy Wauchope nem volt sohasem barátja a zsidóság törekvéseinek és nem volt elég erélyes akkor, amikor az arabok megkezdették pusztító nacionalista izgatásait.

Tény az, hogy amíg a zsidó élet és vagyonszerzés ellen ment a hajsza, addig a fő-kormányzó és vezérkara nyugodtan nézte végig az eseményeket és a legtöbb amit tett, az volt, hogy harminc méternyire a vasut vonalkól ostromállapotot rendelt el. Vagy legutóbb is, egy egy város-részt rendelt el hasonlókat, tehát a gyakorlat szerint egy-egy terroristának könnyű volt menekülni. De hiszen épen ezt akarta az angol adminisztráció, amelynek feje, épen Wauchope volt, aki — hála az Égnek. — e percben már bukott ember.

Nem váratlan ez a bukás, mert érezni lehetett már, hogy a londoni kormány nincsen melegegőve a jelenlegi helyzettel. Hiszen most már nemcsak zsidókat öltek meg, nemcsak Avinoam Yellint, aki a palesztinai iskolák tehetséges inspektora volt, hanem lelőtték Andrews-t is, aki Felső Galilea kormányzója volt. Angol főhivatalnok, nem pedig üldözött lengyelországi chaluc, akit szintén így puffantottak le az arab terroristák, nem voltak tekintettel, hogy ezt, mint angol tisztviselőt kimélik. És az angol erély, amely végtelenségig tud türelmes lenni — amíg másról van szó, — feleszmélt. A muftit és az arab vezéreket eltávolította helyükről. A legfelsőbb arab tanács tagjait angol hadihajó vitte el egy távoli szigetre. A főmufti Libanon egy falujában van internálva, francia fennhatóság alatt. És az arab nemzet bankban tett házkutatásnál rájöttek arra, hogy sok százezer fonttal rendelkeznek az arab terroristák. És ennek a horribilis pénznek

egyrésze olyan titkos helyről ered, amely csak azt nem tudni, hogy elküldési Róma volt-e vagy Berlin?

Talán ez a sok csalódás megérleli az angolokban azt az elhatározást, Wauchope helyébe, nem egy ilyen „hírvérű” angolt küld, hanem erélyes embert, nem vár addig, míg kilövik alóla a lovat, nem pusztítják el a lakosság legjobbjait, nem egyszer és erélyesen véget vet ennek angol presztízst neveltségessé tevő akciónak.

Wauchope fő-kormányzó menesztését gyászolja a zsidó világ, sőt elégtétellel tudomásul. „Egészsegi állapota nem enged a visszatérést, írják a szépítő kommünök. Mi úgy véljük, hogy a zsidók egészsege fog használni — a volt fő-kormányzó „besége”.

— A tel-avivi szombattartási rendkihatásai. (Tel-Aviv). Az új szombati rendlet nagyon komplikált feladatok elé állítja a hatóságokat. A zsidó rendőrök hogyan ják a szombat-tartást ellenőrizni, mikor szabad nekik feljegyzéseket csinálni, megjegyzőkönyveket felvenni? A mizrachi vezet felfogása szerint van megoldás. A le Mizrahi külön propozíciót adott be, ba és bizonyos technikai jelek segítségével megoldhatónak véli a kérdést. A tel-avivi rabbinátus különben az érdekes kérdést intenzíven foglalkozik és bizonyára fog megoldási módokat találni minden felmerülő kérdésre.

— Avinoam Yellin súlyos sebesült (Jeruzsálem). Avinoam Yellin, a zsidó lak főinspektora, aki a Palesztina kormány megbízottja, súlyosan megsebesült, revolverlövés által, amely őt október 22-én érte, ablakon keresztül. Azonnal operálnak vetették alá, amikor is két golyót találtak el testéből. Állapota életveszélyes. A merénylő elmenekült. — A sebesült Yellin fia, aki a cambridgei egyetem végezte és aki az 1936-ban meggyilkolt L. Billig egyetemi professzorral egy arab nyelvi tanárt készítet. A Yellin elleni merénylet nyolcadik, amit 36 órán belül elkövettek zsidók ellen.

— Betiltották az „Al Liwa”-t. (Jeruzsálem). Hat évvel ezelőtt betiltották az Al Liwa arab lapot, amelynek megjelenése már hatóságilag nem volna tilos, de még jelent meg, mert állítólag a legfelsőbb angol tanácsnak nincsen elég anyagi esélye ahhoz, hogy továbbra is fenntartsa a lapot.

Kérjen mindenütt

elsőrangú palesztinai termékeket.

Olajbogyóból készült tiszta és izletes SHEMEN ételolajat.

Népszerű SHEMEN-MENORA szappant, amely gyermekek és érzékenybőrűeknek egyaránt ártalmatlan.

ADIN, CARMEL, FLOWERS, GALIL mosdószappant - SHEMEN.

SHEMEN-borotvoszappant. Rison-le-Zionban gyártott arany és ezüst **OKAVA-borotvapengéket.**

Romániai főképviselet: **„HERMO” București, B-dul Domniței 3.**

Temesváron: **Káldorú Marcel, Str. Paris 5.**

Clujon: **Körösy Tibor, Str. Nic. Iorga 19.**

Braşovban: **Deutsch Zsigmond, Str. Sf. Ioan 2.**

Oradeán: **London Armin, Str. Millerand 9.**

Satu-Maren: **Fekete József, Str. Berthelot 52.**

Vitaminus narancs, citrom, banán, ananász, ethrog, mandarin és grapefruit **SHARON-szirupokat** Rammal-Ganban gyártott **PALALU alumínium edényeket.**

Illó és éterikus olajokat, valamint **FRUTAROJ-élejeszenciákat** — Haifa.

LUCIO acélvattát — Petach-Tikva.

FRUTAROJ-éle 100% Vanillinát — Haifa.

ONYA karbonpapírt és indigót — Tel-Aviv.

Loteria de Stat

Megkezdődött a 15-ik sorsjáték

Gondoljanak a számos 6 MILLIOS és 1 MILLIOS nyereményre, amelyeket Ardealban osztottak szét az — október 15-iki nagy és végső húzás alkalmával. —

Vásárolják meg azonnal a sorsjegyet, mely szerencsét hozhat Önöknek.

200 leiel egy milliót nyerhet

Aki KIRSCH-nél sorsjegyet vesz, rövidesen milliomos lesz.

Ne szalassza el a szerencsését. Válassza ki nyerő sorsjegyet szerencsés számaim közül **még ma.** Fizetni ráér november 14-ig. — Legutóbbi húzáson a

6.000.000-OS

őnyereményt és számos kisebb nyereményt fizettünk ki szerencsés vevőinknek

Siessen a szerencse sorsjegyet megvenni!

KIRSCH HENRIK (DACIA)

sorsjegyárudában, Sas-passage — Bejárat: Piața Unirii

hiszanak **Bizalommal** **OFICIALA-nál** **FŐELARUSHÓLY:**
Loteria de Stat Colectura Cluj, Reg. Maria 46.
ORADEA, Bulevardul Regele Ferdinand II.

Párisi fűzőmodellek

Vidékieknek prompt készítünk.

FUCHS MANCI fűzőszalonban, Rimanóczy-u. 12.

VULCAN

Oradea, Bulv. Reg. Ferd. 1.

legolcsóbban árusít
a k t a t á s k á t
i s k o l a t á s k á t

Előfizetőink és olvasóink

figyelmébe!

Lapunk szerkesztősége és kiadóhivatala november hó 1-étől helyiséget változtat. Uj címünk: **STR. MIRON POMPILIU 8.** Mindenemű leveleket, átutalásokat és küldeményeket fenti uj címünkre kérünk irányítani.

— Sidy Thal és Adolf Tefner Oradeán. November 10-én és 11-én Oradeára érkeztek Sidy Thal és Adolf Tefner hetven tagú társulata. Nem kell bemutatnunk a közönségnek ezt a két művészt, hiszen évek óta felkeresnek bennünket és felelhetetlen napokat szereznek ezzel a város zsidó közönségnek. Sidy Thal túlnőtt már azon, hogy szavakat keressünk tehetségének és művészetének. Diadalutja csak folytatódik Oradeán, miután már Clujon és az ardeali emporiumban aratta a babért méltó partnerével Tefnerrel együtt. Ugy véljük, hogy ennek a kitűnő társulatnak csak jelezniük kell jövőtelét és a két estén zsufolva lesz a színház, amelyben művészetükkel brillírozni fognak.

— Zsidó földvásárlás. (Jeruzsálem.) A kormányzat hivatalos kimutatása szerint ez év első nyolc hónapjában 50.000 dunam földet szereztek meg a zsidók vásárlás útján Palesztinában. Ebből azonban — sajnos — csak 18.000 dunam volt olyan, amit araboktól vettek, a többi egy zsidó vette a másiktól.

— **FUCHS ILA** angol nyelvtanár nő a tanítást megkezdte str. Rimanóczy 12.

Örvendetes ajándék

a mellett, sőt erősebb termetű hölgyek részére is az a lehetőség, hogy a keskeny vonalakra tervezett ruhacsodákat elérhetővé teszi számukra modern direktore formafűzőjével és melltartójával

Kovács Sándorné

fűzőspecialista (Nilsesz-t.), melyek rendszeres viselése által eltűnnek a szabálytalanságok. Ugyszintén művésziesen kiigazítja a természet okozta alakhi hibákat is. Mérsékeltlen olcsó árak. — Elsőrangú munka és kivitel.

— Német nyelvrákat ad iutányosan bécsi születésű leány. Cim megtudható a „Népünk” kiadóhivatalában.

— **FÜZŐ ÉS MELLTARTÓ** legujabb modellekben **ROSENZWEIG R.** leányánál, **JUST-nénál** szerezhetők be. Oradea, str. Ciorogariu 11. Főpostával szemben.

— Itt az alkalom, hogy jó minőségű és divatos szöveteket nagy választékban olcsón vehessünk Deutsch Postóáruház olcsó árusításán.

— Az oradeai Mizrachí imaházban (Piața Mihai Viteazul 11-a, Ullmann-palota, fél-emelt) a legközelebbi szombattól a reggeli imák fél 9 órakor kezdődnek. Tagokon kívül vendégeket is szívesen lát a szervezet gondnoksága.

Minőségben
árakban
izlésben

SZÖVEI

különlegességeink vezetnek!
Dus választék! Szolid kiszolgálás!

Havas és Grünfeld

posztóáruház
Oradea, Piața Regina Maria I. (Kishidő)

Hétfől-hétre

New-York. — Az amerikai elnök feleségének tiszteletére a Pro Palesztina Liga amerikai asszony-csoportja ankettet rendezett és ezen 150.000 dollárt gyűjtöttek össze, egy olyan otthon létesítésére, amely leányokat helyez el Palesztinában. Egy termet Mrs. Eleanor Rossevelt-ről fognak elnevezni, Rooseveltné beszédet is tartott, amelyben nagyon dicsérte a chaluciu fontosságát és jelentőségét. A többi szónokok is nagy dicsérettel emlékeznek meg a palesztinai építésről, amely egészen más életkörülményeket biztosít, mint a zsidóság más országokban való elhelyezkedése. — Hoover, az Egyesült Államok volt elnöke és Farley főpostamester nyilatkoztak Warburg érdemeiről. James G. Macdonald, aki nemrégiben a Népszövetség megbízottja volt, a Joint és a keresztény-amerikai menekültügyi bizottság együttes ülésén beszédet tartott Warburgra vonatkozólag. Kijelentette, hogy Warburgnak világszerre neve és tekintélye volt, aki fáradhatatlanul dolgozott a nemzetközi és vallások közötti megértés érdekében. Warburg nagy emberbarát volt, akit nagyon szerettek. Az egész emberiség barátja volt. A National Conference of Jews and Christians elnöke Newton Backer, szintén megállapította beszédében, hogy a türelemnek, szeretetnek és megértésnek volt igaz mentora Warburg és halálával pótolhatatlan irt támogatott.

Washington. — Roosevelt elnök Nathan Strausst nevezte ki az államépítési akció vezetőjévé. — Az United States Housing Authority című hivatal 526 millió dollárt fog a nyomornegyedekben szükségessé váló új épületek emelésére fordítani és nagyszabású programot dolgoztak ki, olcsó bérlakások emelésére. Nathan Strauss régebben az N. R. A. igazgatója volt New-York államban. Fia annak a híres Strauss filantropnak, aki többek között a palesztinai egészségügyi intézmények egyik megteremtője volt.

Jeruzsálem. — A Keren Hajjesod igazgatója Leib Jaffe, a sajtónak egy felhívást adott át közlés végett, amely többek között a következőket mondja: Apellálunk az össz-zsidóság támogatására, hogy ezzel a jiusvna erőt és kitartást adjanak, a mai nehéz időkben. Az új településeket meg kell erősíteni és a jiusvna minden tekintetben óriási erőfeszítéseket kell tenni. E célból 600.000 font-ot kell összegyűjteni. Minden ország arányosan részt kell vegyen ebben az akcióban. A zsidók hallatlan felelősséget vállalnak magukra, amikor ennek az összegnek felhozásáért sikra szállanak, mert ha nem sikerül, súlyos következmények mutatkoznak. — Október 27-én a Balfour erdőben tíz ütött ki, amelyet dacára a nagy erőfeszítéseknek, nem tudtak lokalizálni. Eddig 50.000 fa pusztult el a tűzben és még mindig nincsen lokalizálva.

Prága. — A nyugati államok sajtóügynökségei közlik, hogy a 67 személy között, akiknek a berlini kormány elvette állampolgársági jogait és elkönfiskálta vagyonukat, Teodor Wolff is közöttük van, aki korábban a Berliner Tageblatt főszerkesztője volt.

Berlin. — Az első német tisztviselő-napon Neef elnök bejelentette, hogy 1935 óta 5453 tisztviselőt bocsájtottak el, mivel azok ellenségesen viselkedtek a Harmadik Birodalom eszméivel szemben, ezenkívül 1984 zsidó tisztviselőt, ezek együttesen az össztisztviselőknek 0,7 százalékát teszik ki.

Zagreb. — Milan Siminovic meglátogatta Dr. J. Alkalayt, Jugoszlávia grand-rabiját. A miniszter a legnagyobb érdeklődéssel hallgatta meg a grand-rabbi ismertetését, a jugoszláviai zsidóságra vonatkozólag, és a legnagyobb szimpátiájának adott kifejezést, a zsidóságot illetőleg.

Danzig. — Mióta a szenátusban nemzetiszocialista többség van, Danzigban állandóan megismétlődnek az antiszemita kilengések. Az excessusok során 70 letartóztatás történt. Az őrizetbevetettek legtöbbször zsidó. A hatóságok olyan értelmű nyilatkozatot adtak, hogy a zsidók provokálták a járőrköket. Egyidejűleg megkezdtek a lengyel főbiztos bejelentette tiltakozását a danzigi szenátusnál és kártérítési igénnyel lépett fel a lengyeleket ért károsodásokért.

TIPOGRAFIA SONNENFELD ORADEA.

A Clujj orth. Központi Iroda válaszmányi ülése megválasztotta új vezetését

Lapunk legutóbbi számában közöltük az Ardeali orth. Központi Iroda üléséről a tudósítást, amelyhez kiegészítésül — amint már előre jeleztük — a következőket írhatjuk:

Az anyagi kérdésekről a jelentést Rosner főtitkár terjesztette elő. Mandl Mór Tárgul-Mureş azt ajánlja, hogy a husvéti liszt kezelést vegyék az Iroda hatáskörébe, mert ezzel anyagiakat biztosíthat magának.

Freund Izrael reghini főrabbi előterjeszti a zárszámadást, amelyet egyhangulag elfogadtak és megadták a felmentvényt.

Weisz nasfalau főrabbi azt ajánlja, hogy ha egyes hitközségek nem fizetné az irodai hozzájárulást, akkor néhány hitközségi tagtól direkt lehessen inkasszálni a hitközségi járulékokat.

Schönbrunn Adolf (Timişoara) szerint kerületenként meg kell bizni egyeseket az inkasszó ellenőrzésével. A hitközségek pedig adjanak fedezeti váltót az Irodának. Friedman Ferenc csatlakozik a Schönbrunn javaslatához.

Spitz főrabbi szerint, a husvéti liszt megadóztatása jó idea, de addig meg kell maradni a régi rendszer mellett. Ezután határozati javaslatot fogadnak el, a behajtás módozatainak mikéntjére vonatkozólag.

A Központi Bizottság tagjaira vonatkozólag az elnök ajánlatot tett, hogy kik legyenek tagjai: Ehrenreich Salamon örökös disztag. Tagok: a satu-marei, deji, halmeui, tárgy-mureşi, sieui, sighetii és reghini főrabbi. A világi tagokból a következők lettek megválasztva:

Freund József Satumare, Ullmann István Oradea, Citron Benjamin Medias, Joszovits Lipót Sighet, Weisz Gyula Cluj, Ordentlich Ferenc Dej, Friedmann Ferenc Timişoara, Seidenfrau József, Ullmann Miklós Oradea, Drummer Samuel Satmar, Rosenberg Ch. L. Oradea, Mandl Mór Tg.-Mureş és Schönbrunn Adolf Timişoara. A Közp. Biz. tiszteletbeli tagjává választották Ullmann Abraham Oradea, míg a képviselő testületet kiegészítették még Freund Chaim Satumare, Paneth Czelmus Tg.-Mureş, Heller Mózes Ludus és Rosmann Lipót Dej tiszteletbeli tagokkal.

Ezután Wesel Albert elnök határozati javaslatot terjesztett be, amelyet egyhangulag elfogadtak. A határozati javaslat elején kijelenti, hogy a zsidóság hasznos tagjai az országnak, jó katonák és jó adófizető polgárok. Ezután szomorúan állapítja meg, hogy sokszor a zsidóságnak akadályai vannak az érvényesülésre. Nem részeseül állami segélyben, holott a lakosság 5%-át teszi ki. A szabad vallásnyakorlást kéri, tonitőhépzők létesítése is kívánatos, a zsidó iskolák tanszemélyzetének nyugdíjkérdése is megoldásra vár. Majd a sajtóra vonatkozólag megállapítja, dacára, hogy cenzura van, mégis lehet izgatni a zsidóság ellen, rendszeres izgatás folyik a zsidók ellen.

A határozati javaslat pontokba szedett megállapításai után Scharfstein Jakob (Arad) visszatér az alelnöki kérdésre és ajánlja, hogy két alelnököt válasszanak.

Friedman Ferenc (Timişoara) csatlakozik az indítványhoz és reméli, ha a mindkét pártáryalat megkapja alelnökeit, akkor minden rendben lesz.

Hosszas vita után, az alapszabályok hatodik paragrafusában alanyban delegáltak alelnököknek: Ullmann Istvánt és Freund Józsefet és megbízzák őket, hogy amennyiben az elnök hosszabb ideig akadályozva volna működésében, akkor helyettesíthessék.

Ezután lezárult az Iroda ujonnan megválasztott válaszmányának első ülése és remélhető, hogy ezután a békés munka és konszolidáció éveit követhetnek.

MINDJART A MASIKAT

Reb Janklnek rettenetes gyomorégése van rohan az orvoshoz, aki megvizsgálja és így szól:
— Felirok magának egy port. Ha ez nem nálna, jöjjön el megint, akkor majd felirok másikat, az biztosan használni fog.

Reb Jankl csendesen mondja:
— Kérem doktor ur, nem írhatná fel másikat a másikat?

VARJA A NEGYEDIK ZSIDÓT

Az új francia törvény értelmében, amely negyvenórás munkahetet bevezette, lehetősé van arra, hogy a munkások a hétfői napon se dolgozzanak. Ezzel kapcsolatban történt, hogy egy francia munkás megjelent kedd reggel munkahelyén, telt kezekkel és nem kezd dolgozni. Megkérdezték munkaadóját, miért nem dolgozik? Mire a munkaadó a következőket válaszolta:

— Várom a negyedik zsidót...
— Mi az, hogy várja a negyedik zsidót?
— Az első pihenőnapot adták a mózesi törvények, a vasárnapot a keresztények vallásalapítói zsidó volt, a hétfőt adta nekünk Leon Blum most várom a negyedik zsidót, hogy megadjon nekünk a keddet is.

CSAK SZOMBAT LEHET

Rav Meir Berlin sétál a zsidó városban reggel és látja, amint három hisztionista cigarettázva megy az uccán.

— Gut sabbesz uraim — mondja Meir Berlin.
— Hogy hogy „gut sabbesz”, hiszen ma van...

— Ha én az urakat cigarettázva látom a városban, akkor mindig azt hiszem, hogy csak szombat lehet.

A LENGYEL DIAKOK ISMERIK EINSTEINT

Most, hogy a gettopadokba nem akarnak zsidó diákok, hanem állva hallgatják az előadókat, mondják a lengyel zsidóság körében:

— A zsidó diákok most ismerik Einstein-t: sie beim Lernen halten in ein-stein.

A MOSZKVAI EMESZ SZERKESZTŐJE MITŐL FÉL?

Moszkvában megjelenik egy kommunista lap, „Emesz” címen. Ennek szerkesztője azt mondja, hogy Stalin őt is elküldi majd: auf den Weg emesz (a tulvilágra).

MIT NEHÉZMÉNYEZNEK A VARSÓI ZSIDÓK

Litvinov nemrégiben átutazott a lengyel városon és vonatja rövid ideig ott állott a lengyel város állomásán, péntek este. Most a lengyel zsidóság azt fájlatja, hogy gyertyagyújtás után perccel utazott tovább — tehát nem tartja a szombatot.

MI A BAJA WAUCHOPE FŐKORMÁNYZÓNAK

A londoni hírek szerint Wauchope főkormányzó megbetegedett és egy szemklinikán gyógyul mert nehezen lát. A palesztinai lapok szerint a baját már régen felismerték a főkormányzó — hiszen nem látott eddig sem az orránál, tolnak.

UJABB KIFOGÁS A NEM-ADÁSRA

Beállítanak ketten egy jómódu emberhez és kérdi az illető, hogy miért jöttek.

Egy szegény menyasszony részére chachmokalora (házassági adomány).

— És ki a házasulandó?
— A szegény Jaszke Rátzesz, a hordár menyasszonya, a vak árvalány, a Cipajre...

Nem adok semmit — mondotta, akihez jöttek. Nem mondtam volna le, de azért nem adok, mert nem tetszik a parti...

KI VOLT AZ ELSŐ CIONISTA?

Az első cionista Abraham ósapánk volt, aki negyedik dunam földért Hebronban — a Szentföldért — négy száz sékelt fizetett...

MIÉRT NEM AKARJAK A REVIZIONISTÁK WEIZMANT ELNÖKNEK?

Most, hogy a zsidó állam létesítése napirenden van és megvalósulás esetén az első elnök Weizmann lesz, minden valószínűség szerint felmerül a kérdés, hogy miért ellenzik ezt a revizionisták?

Egy álláspont szerint már azért sem szeretik Weizmant, mert akkor bélyegeket nyomnának arcképeire, ha egy revizionista fel akarna ragasztani egy bélyeg, akkor előbb fel kellene nyalni a bélyeget.